

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

8

VESTERLUND UNGDOMSSKOLE

ÅRBOG 1953

Statens pædagogiske Studiesamling
København

VESTERLUND UNGDOMSSKOLE

I begyndelsen fra oven
ordet lød, og lyset blev;
sand oplysning det er loven,
som Guds egen finger skrev;
hvor sig spreder lys i ord,
der er altid hellig jord;
når med lyst vi det annamme,
da er skolen livets amme.

GRUNDTVIG.

ÅRBOG 1953

Jens Jensen

R Ø R B Æ K

R. af Dbg.

23.-4. 1888 - 2.-12. 1952.

Den 2. december 1952 døde Vesterlund Ungdomsskoles gode formand Jens Jensen, Rørbæk. For os, der står i skolens daglige ledelse, var det så smerteligt et tab, at vi ikke formår at udtrykke det. Det var på hans ord, vi gik i gang med arbejdet her, og vi blev bundet så stærkt til ham, at vi aldrig kan glemme ham.

For Jens Jensen var det at være en god samfundsborger et yndet udtryk uden at være en talemåde, det var et mål og en virkelighed, han selv efterlevede til fulde.

Ved en god samfundsborger forstod han ikke blot dette enkle, at man ikke må falde samfundet til byrde. Hans syn var, at man efter evne må leve med i folkets liv, åndeligt så vel som praktisk. I dette syn var Jens Jensen en god lærling af den danske folkehøjskole. Hans stemme blev varm og stærk, når han mindedes sin ungdomstid på Vallekilde Højskole.

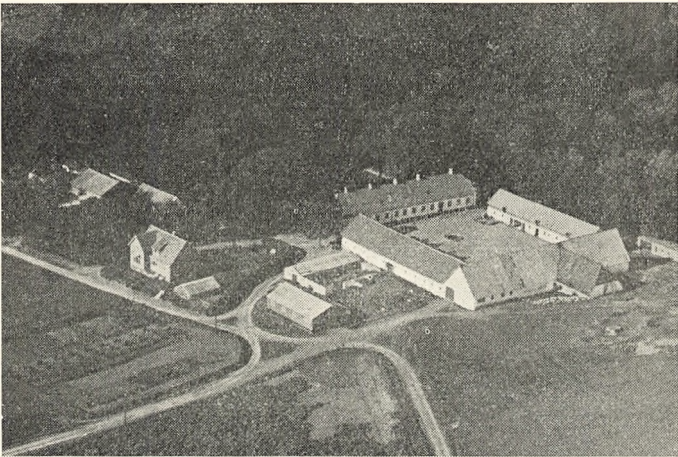
På Vallekilde lærte Jens Jensen, at det er hjemme, en mand skal ses og bedømmes. Derfor blev Rørbæk ved ham og hans hustru en gård, hvor der på en gang var et godt lærested og et godt hjemliv.

Med de evner, Jens Jensen var i besiddelse af, måtte der ganske naturligt blive kaldt på ham udefra, og mange er de tillidshverv, som efterhånden i stigende grad lagde beslag på hans arbejdskraft. Det kunne ikke undgås, at han med sit fremsyn og sin energi kom ud

for modvind undertiden; men han fulgte støt sin kurs, og han kunne det, fordi han følte, at opgaverne var lagt hen netop til ham. Det er ikke for meget sagt, at Jens Jensens offentlige virksomhed var ham et kald, han måtte adlyde. Det var bevæggrunden for hans handling, og det tjener ham til ære. Han sled sig faktisk op i det offentliges tjeneste. Kunne han hjælpe mennesker, var det ham en glæde. Børn og gamle havde en god ven i ham. Han var en lykkelig mand i sin gerning; han kunne glæde sig over sit virkes mange smukke resultater, og han kunne glæde sig i den store kreds af venner.

Her skal ikke opremses Jens Jensens mange hverv. Vi vil mindes ham for — som han selv sagde det så kønt og hjerteligt i stille øjeblikke — at Vesterlund Ungdomsskole var hans hjertebarn.

Aksel Meibom.

Rorbæk.

Mindestenen.

Fredag den 4. september 1953 afsløredes en mindesten for Jens Jensen på græsplænen foran skolen. Det var en smuk højtidelighed, hvor flagene ikke blot var hejst ved skolen, men i Vesterlund by. Jens Jensens familie og bidragyderne til mindestenens rejsning samledes foran mindestenen, der var dækket med Dannebrog.

Højtideligheden indledes med, at forstander Meibom udtalte:

Når vi samles for at rejse en mindesten for Jens Jensen, Rørbæk, her på Vesterlund Ungdomsskoles grund, er vi alle vidende om, at mange hænder var medvir-

kende ved skolens tilblivelse i 1921. Men det var Jens Jensen sammen med skolens første forstanderpar hr. og fru Grell, der var den drivende kraft.

Det skal også ved denne lejlighed nævnes, at mange mennesker siden værnedede og gavnede skolen paa mange måder. Men uden at nogen stilles i skygge, må det siges, at Jens Jensens indsats for skolens virke har været uvurderlig og enestående.

Igennem 25 år var Jens Jensen skolens gode formand. Han forstod at løse alle de praktiske gøremål for en fri skoles skabelse og eksistens, og han havde en fin forståelse af en sådan fri skoles virke til folkelig gavn.

Mit kendskab til Jens Jensens virke er naturligvis bedst for de sidste 15 års vedkommende. Da min kone og jeg overtog ledelsen af skolen i 1938, mødte vi i Jens Jensen en mand med en egen myndighed, en myndighed, som kun gives den, der har kærlighed til en sag. Det var hovedsagelig denne myndighed, der gjorde, at vi turde sige ja til gerningen her. Han og vi blev bundet til hinanden i tro og tillid.

Ingen ved bedre end jeg, hvad Jens Jensen har betydet for skolen i disse 15 år, hvor skolen gang på gang stod overfor udvidelser og forbedringer, opgaver, som selv i rolige tider kan være vanskelige nok at løse; så meget mere beundringsværdigt var det, at Jens Jensen løste disse og andre store opgaver ved skolen i krigens år. Vi vil desuden aldrig glemme, hvad Jens Jensens stærke personlighed betød for os, da skolens arbejde var truet af besættelsesmagten. Jens Jensen var ikke af mange ord. Det er helt i overensstemmelse med hans karakter, at indskriften på mindestenen for ham er kort og klar. Veltalende ville ingen kalde ham; men der var en egen vægt i hans ord, når han nødvendigvis måtte tale. Og der var hos ham aldrig langt fra tanke til handling.

For min kone og mig blev det en hjertesag at sætte Jens Jensen et minde her på skolens grund, og vi havde

egentlig tænkt os, at den sag skulle vi selv løse; men da vi underrettede skolens bestyrelse, mente alle i den, at der skulle gives adgang til, at alle, som måtte ønske det, kunne være med.

Jeg takker bestyrelsen, fordi den havde dette syn, og det er med glæde og tak, vi har set så mange — flere, end der her er til stede — vise forståelse og hjælp og dermed ærbødighed for Jens Jensens Minde.

Det var vort håb og vort ønske, at mindestenen kunne findes på Rørbæk, og jeg takker Eli og Henning Jensen for deres beredvillighed og gave.

Jeg takker stenhuggermester Gudnason for hans omhu og smukke arbejde.

Endelig takker jeg fru Karoline Jensen for tilladelsen til at rejse dette minde. Blandt de mange hverv, der var Jens Jensens, var — sagt med hans egne ord — Vesterlund Ungdomsskole hans hjertebarn, og han var vor gode ven, som viste os tillid og gav os frihed i arbejdet.

Måtte så denne sten i mange år fremover føre sin stille tale til minde og tak, og måtte stenen være en påmindelse for os og kommende slægter om at yde det bedste, vi kan.

Dermed beder jeg skolens formand, gdr. Kristian Nielsen, Østervang, om at afsløre stenen.

*   *   *

Skolens formand Kristian Nielsen afslørede derefter mindestenen, idet han sagde:

Vore navne glemmes, som sne der faldt ifjor — hedder det; men det sker, at der er navne, der mindes. Vi, der står skolen nær, forstår, at det er med god grund, der rejses en mindesten for Jens Jensen. Vi takker forstander Meibom for initiativet, og som skolens formand vil jeg gerne takke alle, som har ydet deres bidrag til stenen. Skolens bestyrelse vil altid værne om dette minde som en tak til den mand, der kunne skabe

sammenhold om denne skole. Måtte denne sten mane os og kommende slægter til, at mange må stå sammen om skolen til gavn for dansk ungdom.

Idet forsamlingen rejste sig, løftede Kristian Nielsen Danebrogsflaget af den smukke natursten. Skolens elever, der alle var klædt i hvide kjoler, sang flerstemigt »Dejlig er Jorden«.

Fru Karoline Jensen takkede for det minde, der her var rejst. Tak til forstander Meiboms for indbydelsen og tak til den kreds, der sluttede op. Min mands kæreste arbejde var at kunne øve en gerning for ungdomsskolen. Tak for den måde, hvorpå man har arbejdet sammen med ham i bestyrelsen, og tak for alt godt gennem årene.

*

*

*

Forsamlingen gik efter mindstensafsløringen ind i skolestuen, hvor man ved en lille højtidelighed hængte

et billede op af Jens Jensen ved siden af billeder af skolens første forstanderpar hr. og fru Grell.

Forstander Meibom holdt en kort tale og sagde bl. a.:

Da min kone og jeg ønskede et billede af Jens Jensen her på skolen, tilbød Eli og Henning Jensen at bekoste det. Vi takker jer to i dag for jeres gode og smukke gave.

Vi mennesker rækker livets flamme fra slægt til slægt. Skam få den, der ikke tænker på dem, der tændte denne flamme før os. Sammen med den mand, vi i dag mindes, gik forstander Grell og frue i spidsen for denne skole, og derfor har vi ønsket, at disse tre billeder skulle hænge side om side i skolestuen. Jens Jensen var ikke blot en praktisk dygtig mand; han frydede sig, hver gang han mærkede folkets ånd og Guds ånd på dette sted. Æret være Jens Jensens Minde.

Forsamlingen sang »Så rejse vi til vort Fædreland«.

* * *

Derefter samledes man på skolens store græsplæne, hvor skolens elever under ledelse af lærerinde frøken Bach gav en smuk gymnastikopvisning, der vakte begejstret bifald.

Der var så lejlighed til at bese skolen, og endelig samledes man i gymnastiksalen, hvor bordene var pynkede med levende lys og grønt. Under samværet havde flere af deltagerne ordet.

Grell fremdrog nogle træk om Jens Jensens virke ved skolen. Han mindede om, at det egentlig var fru Karoline Jensen, der fik ideen til skolen; men det var Jens Jensen, der sammen med en kreds af behjertede mænd førte tanken frem til virkelighed. Jeg er lykkelig over, udtalte Grell, at Jens Jensen fik lov til at opleve, at skolen blev hjemsted og arnested for åndeligt liv, en borg for dansk ungdom.

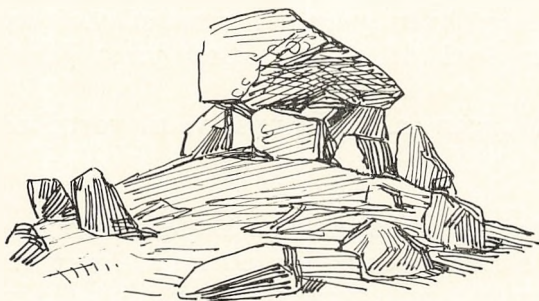
Meibom fortalte træk om Jens Jensens virke ude og

hjemme. Jens Jensen var stærk, men også mild. Han trængte sig aldrig på i skolens daglige liv, men færdedes beskedent, ja, næsten ydmygt imellem os.

Endvidere blev der talt af Otto Henriksen, Brande, Dr. Vad og Kristian Nielsen, der alle mindedes Jens Jensens trofasthed.

Fru Karoline Jensen takkede senere på aftenen for det smukke samvær.

A. M.

Fra dagbogen.

— et er der, som altid skal gøres:
journalen skal føres!

(Johs. Jørgensen).

Den alt overskyggende begivenhed i det forløbne år fra november til november er Jens Jensens død den 2. december 1952.

Efter begravelsen fandt en mindesammenkomst sted her på skolen, og det blev en god stund, hvor man — om man ikke havde vidst det før — blev klar over, hvilken betydelig mand Jens Jensen var i vort sogn og på vor egn.

Så prøver vi da på at arbejde videre i den ånd, som Jens Jensen ønskede skulle være over skolen. Megen kærlighed har vi mødt i vort arbejde, ikke mindst fra skolens bestyrelse. Vi havde en god generalforsamling i skolekredsen i januar, hvor gdr. Kristian Nielsen,

Østervang, valgtes til Formand, og vi har allerede haft et godt samarbejde et lille års tid.

Hvad fortæller så dagbogen iøvrigt? Vi plukker lidt hist og her.

Med november 1952 rejste Else Seiersen og Herdis Knudsen fra køkkenet for at prøve andre græsgange. Stounberg rejste til Viborg som lærerinde. Nye i køkkenet: Birthe Sørensen, Gunhild Nielsen, Helga Juul Andersen. Gamle, gode kræfter: Emmy, Sinne, Aage,

Arbejdets glæde.

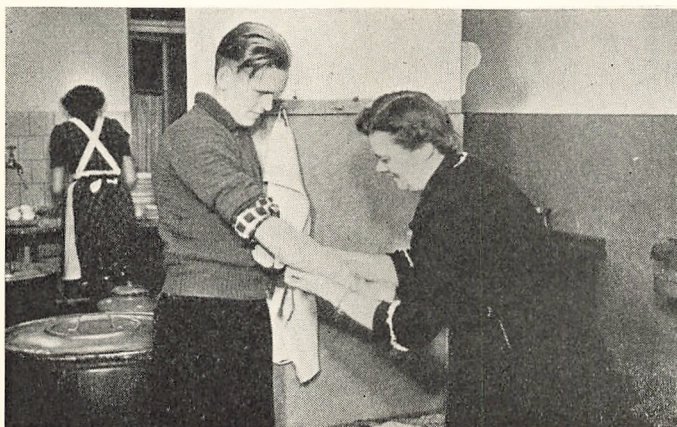
Gasbergs og Rørby. Ny lærer, Lars Lisberg, gammel Vesterlunder fra 1946—47, dimitteret fra Jelling 1952.

Så kom den 3. november. Povl rejste til Askov, og den vinter blev en stor oplevelse for ham. Nu er han soldat, og det er ikke nær så rart.

Hvordan gik det så med vore elever? Det var et fint hold drenge, bedre end i mange år. De var knap kommet inden for døren, før de bad om at få spejle slået op, og de blev brugt flittigt. Men lidt andet glas gik der jo i vinterens løb! Der var en del snakkebasser i flokken, og de måtte bremses; andre var stumme, og de måtte gives mæle. Der var også nogle brydere imel-

lem, men altid med et godt sind, så hjernerystelserne, det blå øje, de forstuede fingre og hullet i hovedet blev taget med godt humør.

Dagbogen meddeler, at det gik godt i timerne hos alle tre lærere, og så bliver timerne også gode hos forstanderen og fru. Hvad skal vi synge? Ofte lød svaret: »Der er et land så kosteligt —«. I læsetimerne var det ofte fest at stoppe for »rødt lys«. Nå, ja, så var der hosteperioden, hvor de lettere sange måtte holde for.

Ind til mor!

De ekstra oplevelser begyndte med Brunsgaards, der altid er flinke til at spille for os for en bid brød. Pastor Konge Hansen, København, fortalte en aften om Kofoeds skole, og hilsenen »Det er Kofoed, vær ikke bange«, lærte os noget om kærlighedsbudet, at komme med fred til mennesker.

Filmen »Fra hjulplov til mejetærsker« var meget interessant — for de fleste af os. Der var nogle forkælede størrelser, der mente, at det ikke var »så godt som i biografen«! Derimod havde de herrer ret i, at hin nordmand ikke var foredragsholder. Aftenen med Gudny og Aage Lund overgav alle sig. Det samme skete, da

lærer Kobbernagel læste Kaj Munks »Puslespil«, og da Horsens Symfoniorkester spillede.

Jul. Julestue med nisseoptrin og rigtig julestemning. Juleferie med en sne af breve.

Efter ferien venter en del med at komme tilbage på grund af influenza; men snart er vi fuldtallige og kan foretage en herlig snekamp langs Vesterlundsøerne, skade, at Holger Thisgaard skulle komme til skade! Men han tog det som en mand.

Musik skal der til.

Det er mærkeligt og dejligt at fornemme, hvordan de højrøstede fra før ferien nu er mere stilfærdige, og de lukkede er ved at åbne sig.

Ungdomsstævnet i januar lededes udmærket af hovedkredsens nye formand førstelærer Hansen, Thyregod, og jeg var således aflastet fra tidligere, så jeg bedre kunne varetage værtspligterne. Det var en oplevelse at høre Ole Wivel og Jens Kruise, der supplerede hinanden godt. De, der havde læst sidste årbogs artikel »Tidens søgen« — (men ak, hvor mange havde det!) havde en god baggrund for de to foredrag. Jens Kruise havde en spændende tur herfra; den fortæller han om her i årbogen.

Så havde vi skolens generalforsamling. Den dag kunne den gæve Aage rive rundt om skolen, og det ser nu godt ud; men vejret havde ikke tilladt det siden november.

Det var en ualmindelig mild januar. Det var helt underligt, at vi sådan midt om vinteren kunne promenerer langs Silkeborgsøerne på vor tur til Aarhus, hvor vi så »Elverhøj« i teatret.

Konsulent Wolf Møller viste os en fin film om spare-

På krigsstien.

sagen, og en aften læste konsulent Tovborg Jensen stykker af Jakob Knudsen, Kaj Munk, H. C. Andersen og Aakjær. Det var spændende at høre Jens Marinus Jensen fortælle om Bernt Balken, og bogen om denne raske nordmand blev slidt op på læsestuen.

Så kom vinteren for alvor sidst i februar. Vi får vores sædvanlige polarkuller. Taburetterne smadres, stolene bliver leddeløse, radiatorerne springer. Snestorm. Vi tæller på knapperne, om vi skal aflyse fastelavnsfesten, men gennemfører den og undrer os over, hvordan damerne er kommet gennem snedriverne, kun en

halv snes manglede. Skuespillet var ret aktuelt for så vidt, som det var en soldaterkomedie i nærheden af Peitersensagen.

En aften gæstede vores gamle elev Hans Henrik Hansen, Ildved, os; han er nu på F. D. B. i Vejle, og han viste os film fra virksomheden. Desværre var min kone og jeg på foredragsrejse samme dag.

Andre aftener i salen: Lærer Hansen, Thyregod, læste Cronins »Og Guderne ler«. Forstander Rask Niel-

Ja, hvor er nr. 11?

sen talte om udenrigspolitiske forhold; mange gode spørgesedler blev indleveret til ham. Forstander Arne Winther, Køng Højskole, talte om det danske modersmål.

Den traditionelle skattejagt gik af stabelen, og som noget helt nyt havde vi en fodboldkamp i Brande. 3 — 2 til Brande. En pæn og god kamp. Uheldige Johannes Michelsen brækkede en lillefinger, men ville ikke give op. Brandeformandens ord passer: »Der er stof i den slags gutter.«

De sidste dage af marts havde en egen spænding over sig. Aage kom på sygehuset til undersøgelse af sit bentøj. Snart manglede vi Aage alle vegne. Den værste kalamitet var vor vandforsyning, som altid har

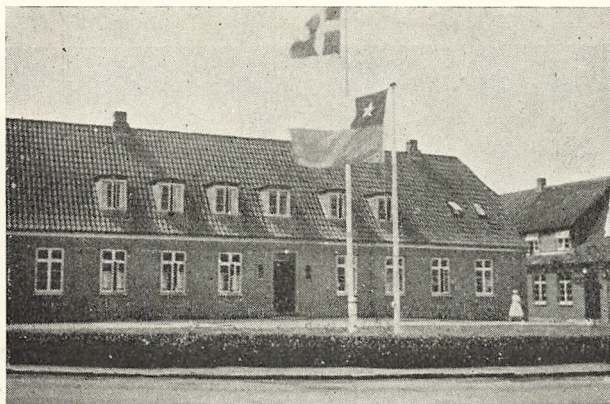
drillet; men nu blev det helt galt. I de samme dage var her et kapløb af skolekommissioner, som ville have fat i Gasbergs. De gled først tre måneder til Gadbjerg; derefter fulgte de en indstilling fra Øster Terp pr. Bedsted ved Løgumkloster, og det er deres adresse nu. Vi måtte altså med afslutningen af vinterskolen tage afsked med Gasbergs, som har tjent os godt i flere år, og der skal også på disse blade lyde en tak til dem for trofast, uselvsk tjeneste.

Hvor er forstanderen?

Den 1. april rejste jeg til Lysebu i Norge, så jeg ved ikke meget om april herhjemme udover, at der blev slidt med at gøre skolen fint i stand efter vintertogtet, og det var skønt for mig at komme hjem til et kontor, der var blevet pudset op. Jo, jeg havde været så heldig at få et stipendium på et ophold i Norge, og der fortælles andetsteds i årbogen om, hvad Lysebu er. Det var en stor oplevelse for mig at være i Norge; men hvor er det dog svært at være hjemmefra i længere tid, når man har en virksomhed at lede derhjemme. Man skal sørge for at komme ud i de unge år! Alt gik faktisk på halv arbejdskraft herhjemme — af flere

grunde. Det var smukt gjort af Stounberg og Lisberg, at de tog en ekstra tørn. Med Aage stod det sløjt til, og selv om han har det bedre nu, er han dog ikke stærk. Vi har imidlertid fået en god ekstramand i Emil Andersen. Men der er altså meget, der skal overkommes i april måned, så min kones mor undslod sig ikke for at stille i marken kl. 7 om morgenen de sidste dage før maj. Albert Nielsen kom fra Holstebro og gjorde

Chiles flag foran skolen.

verandaen fin med blomster. Jo, der var pres på, for at alt kunne være klart til sommerskolen, og på elevernes ankomstdag kom min kone ind på kontoret og sagde de dejlige ord: »Jeg vil bare sige dig, at skolen aldrig har været så fin. Der er ikke en krog, der ikke er i orden.«

Emmy blev og hjalp os over starten; men ellers skulle hun hjem, og der var gråd, da vi skiltes fra »vort store barn«. Birtha Sørensen rejste, og nye ankom: Betty, Kamma og Tea Hede. Gunhild og Sinne fortsatte i køkkenet.

Så kom vi i gang med sommerpigerne. En mere broget flok har vi vel aldrig haft med at gøre, søde og gode og lyttende, men mange med særlige proble-

mer, så det var en vanskelig kunst at få samlet over sommeren. Det tog nogen tid, inden vi fik ordnet en timeplan, som egnede sig. Godt, at vi havde så gode medhjælpere. Det blev i mere end én henseende en afvekslende sommer med torden, regn, varme, blæst. Der blev arbejdet godt; men en enkelt kunne ikke finde sig til rette, og andre havde lovlige mange svinkeærinder. Til gengæld frydede vi os dobbelt,

Skolekøkken.

når vi havde det godt sammen, og det havde vi Gud ske lov tiest.

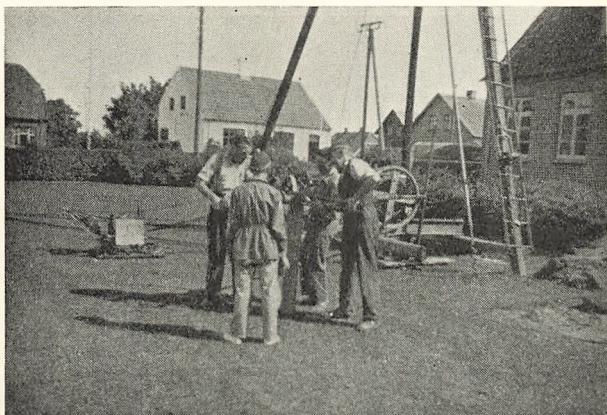
Den 11. maj kørte vi Povl til Søgårdlejren ved grænsen; det skete med blandede følelser. Mon militæret (befalingsmændene) tænker på, at vi forældre bringer det bedste, vi ejer, vore børn!

Det var rart nogle dage efter at lytte til pastor Søren Andersens menneskelige tale ud fra Martin A. Hansen. En anden aften holdt jeg lysbilledforedrag om min Norges-tur.

Søndag den 7. juni var min kone og jeg ganske ufortjent indbudt til indvielsen af det nyopførte Engelsholm. Det var en skøn glædesfest, og vi under Sune Andresen og hans kone de nye, gode arbejds-

forhold efter branden. Det er altid en kamp at holde fri skole; hvad har denne højskole af 9. april 1940 ikke haft at kæmpe med. Men ud af kampen er groet den særegne åndelige styrke, der er over livet på Engesholm.

Sommeren kom pludseligt midt i juni, så vi tog en improviseret natur gennem Sønderskoven. I sommerens løb fik vi mange badesøndage med påfølgende

Der bores efter vand.

hyggeaftener i stuerne. En enkelt søndag havde vi mad med til søen.

Et af sommerens festlige og interessante besøg var Mrs. Meria Marchants. Fruen var sendt til Danmark af undervisningsministeriet i Chile for at studere ungdomsundervisningen i Danmark. Mrs. Marchant, der taler spansk i sit hjemland, talte engelsk her, og vi fik vort engelsk frisket op i de dage. Mrs. Marchant faldt forbavsende godt til i vort selskab, og det var med vemod, at afrejsen fandt sted. Endnu klinger i vort øre hendes glædelige karakteristik af skolens arbejde: »Not only education, but developement« ikke bare undervisning, men udvikling (udfoldelse); men det kræver, at »the teachers are dynamic and inspiring per-

sonalities«, hvilket jeg skal undlade at oversætte. — Vi har ikke vist gymnastik uden for skolen siden 1939, da vi var i Vonge anlæg med vort første sommerhold paa 19 piger, så det var morsomt at få lejlighed til det igen ved dyrskuefesten i Give i sommer — og så med 80 piger. Det var en festlig dag under Bachs ledelse og — Stounbergs, hvis debut som folkedanseleder fandt sted den dag. Jo, det er godt, at en

En farlig situation.

pædagog er alsidig. Her skal desuden lyde en tak for den store gæstfrihed, vi nød hos hr. vejassistent Juhl og frue.

Kort efter havde Thyregod-Vester spejdere en faneindvielse her. Det var høflige og velopdragne drenge. Sådan skal spejdere være! — Omkring 4. juli finder gerne en og anden dansk-amerikaner vej hertil. I år kom administrator H. C. Jeppesen, Newmann Hospital, Emporia, Kansas, efter at have været borte fra Danmark i 40 år. Han var levende optaget af vort skolearbejde. — Vigilet før elevmødet udgik i år, da min kone og jeg gerne ville være sammen med mine to første elevhold i Salling, 25-års jubilarer, og vi oplevede en god dag sammen med det gamle og det ny forstanderpar. Vi kørte så hjem om

natten og havde et dejligt elevmøde her om søndagen. Lisberg havde sin debut som foredragsholder og klarede det fint. Det gjorde de optrædende om aftenen også, både »de tykke og de tynde« og »drengen, der ikke kunne lyve«. Læg så mærke til et råd, jeg giver gamle elever: Jo ældre I bliver i årgange, des mere skal I stile efter at træffe aftale med een eller flere kammerater om at sætte hinanden stævne ved elev-

Bjørnson: De nygifte.

mødet, så at I ikke kommer til at gå alene her den dag. Især skal 5, 10 og 15-års jubilarer se at sætte hinanden stævne. Skriv til hinanden om det! Marianne Christiansen var kommet til 10-års jubilæum, nu: Fru Mortensen, Ejlsbølvej 40, Haderslev. Mange dejlige hilsener fik vi fra fraværende. Det er nu godt gjort, at Kiilsholms hilsen fra Amerika når frem i rette tid år efter år. Han er nu farmer, men samler desuden adskillige unge i sit hjem »Venskabshavn« til ungdomsskole.

Få dage efter elevmødet fik vi besøg af vor tidligere lærerinde frøken Svanborg, nu fru Andersen, Høve Friskole, Høve, Sjælland.

Og så begyndte vi den 16. juli at bore efter vand. Den 6. august fossede vandet ud af rørene.

Efter sommerferien gensynsglæde med og mellem pigerne, og et frisk besøg af vor svenske ven frøken Tegnell fra Harplinge.

En søndag aften elevernes sjove »hvem-ved-hvad« med lærerpersonalet, der var nogle rigtig uartige piger og drenge.

Først i august ligger vor Sønderjyllands-tur, som altid er god; men den koster jo vel rigeligt. Bagefter havde vi sammen med ungdomsforeningen en lysbil-
ledaften om Sønderjylland, og det af den gode grund, at en del af os her fra skolen havde været med ungdomsforeningen på en tur i Sydslesvig i sommerferien.

Som afveksling i det daglige arbejde havde vi også en aften med optrin, klemmer i skolekøkkenet, en »skør« sang af Hede og en avis helt ud i det barokke af Lisberg.

Efterhånden er det blevet mirabelle- og æbletid, og vi kan ikke takke nok for, at så mange gode mennesker i sognet tænker på os med deres milde gaver. Men tak, tak, alle sammen!

Den 4. september havde vi mindstensafsløring som omtalt foran i årbogen. Øsregn til over middag, men så en frisk brise, så alt kunne forme sig efter planen. Næste dag sol over stenen, som helst skal ses i østen-sol.

Næste dag var vi lidt matte oven på gårsdagens spænding; men se, hvor lærerpersonalet strammede sig op og legede med de hjemmenværende i salen, så den rungede af befriende latter.

Så kom grisefesten med Bjørnsons »De nygifte«. Godt klaret, I fem! Og Stounberg! Og faktisk endnu bedre klaret, da I trods influenza spillede stykket for ungdomsforeningen og hjalp dens tomme kasse, så der blev ingen bukser af det skind til elevforeningen.

Der var altså noget influenza sidst på sommeren,

men ikke værst. Det gik også godt med blindtarmene og med cykleuheldet med den brækkede skulder. Tak for omgående hjælp, Vagn i Vester Mølle!

Det var nu skønt at mærke, hvordan arbejdsglæden og samværets harmoni voksede i sommerens løb. De sidste dage med forberedelsen til afslutningen er festlige, hvad også selve dagen er, selv om den er blandet med vemodet over adskillelsen. Der er jo mange mennesker den dag, og der er travlhed i køkkenet. Jeg glemmer aldrig Betty, der skoldede begge sine fødder og dog holdt ud, til dagen var overstået.

Straks efter afslutningen tog min kone og jeg på foredragsrejse til Sydslesvig. På vejen hjem var vi inde i Søgaard-lejren at hilse på Povl, der få dage efter skulle med brigaden til Tyskland. Vi fortsatte op mod Løgumkloster og besøgte Gasbergs; vi kan bedre følge dem i deres gerning nu, da vi har set deres virkeplads dernede ved grænsen.

Ja, tænk om vi kunne følge jer hver især i jeres virke! Mange glimt får vi dog fra tid til anden. Jeres tanker går nok også af og til til jeres gamle skole, og årbogen er et af bindeledene imellem jer og os. I ovenstående har I hørt lidt om Povls færd; de to små, Svend og Ellen, er stadig inden for hjemmets trygge mure. Arne er de seks dage om ugen i Vejle som mekaniker; hver lørdag-søndag er han herhjemme; det er dejligt, og det synes min bil også!

I hilses fra alle fire rollinger og fra jeres hengivne

Herdis og Aksel Meibom.

Tiden på Vesterlund Ungdomsskole.

Der er visse mennesker, man aldrig glemmer, fordi noget minderigt og uforglemmeligt er knyttet til dem.

Den 2. januar 1947 afholdt ungdomsforeningerne i Thy sit årlige nytårsmøde på hotel »Aalborg« i Thisted, og det var min kone og jeg også til. (På dette tidspunkt var vi kun forlovet).

Ved dette møde holdt Meibom det foredrag, som han har kaldt »Bropillerne«, hvilket de fleste gamle elever har hørt og sikkert aldrig glemmer. Det samme er tilfældet med min kone og mig.

Da Meibom besteg talerstolen, så han først et øjeblik ud over forsamlingen på ca. 1000 tilhørere, hvorefter han tog fat.

En lidt mærkelig måde at begynde på var det, men den var god for den store forsamling. Han begyndte sådan: »Tænk, når vi atter kan få rigtig kaffe og tobak!« (Det var jo i rationeringstiden). Dermed havde han lige fra begyndelsen fanget hele forsamlingens opmærksomhed, og han holdt den fast. Som foredra-

get skred frem, blev vi klar over, at vi foran os havde en mand, der var godt bevandret i litteraturens verden.

Samme år kom min kone til Vesterlund som kjole-syningslærerinde, og samme sommer kom jeg med til skolens »griseilde«.

Min første tanke, da jeg kom ind i gymnastiksalen, var: »Her kunne jeg vel nok tænke mig at komme til at arbejde med en flok drenge.« Tanken blev ikke udtalt, men levede videre i mit sind, ja, blev endda stærkere for hver gang, jeg kom på skolen i de følgende to somre.

Nå, men jeg blev færdig med at læse og kom i trøjen i ca. et år, og da jeg kom hjem, lå der et brev fra Meibom med tilbud om plads. Mit hemmelige ønske var blevet opfyldt, og min glæde var meget stor, men samtidig var mit sind spændt på, hvordan det ville spænde af, når jeg kom til at stå over for 65 drenge i »brydningstiden«, som nordmændene kalder alders-trinet.

Før min kone kom på Vesterlund Ungdomsskole, kendte jeg ikke det mindste til skolen og dens forstanderpar og kun lidt til ungdomsskolearbejde, men jeg var fyldt af mod til tage fat, og jeg fik en meget god læreplads hos forstander Meibom.

Det følgende skulle prøve at tolke lidt af den store taknemlighedsgæld, jeg står i til Vesterlund Ungdomsskole.

Jeg oplevede her den frie skolegerning i ordets fuldeste forstand, for aldrig har Meibom været inde i skolestuen eller gymnastiksalen for at overvære en time, og derfor er jeg meget taknemlig, men alligevel ved jeg, at han altid vidste ganske nøje, hvordan alting gik. Det følte jeg rent instinktmæssigt, ens »sjette« sans fortalte det.

Når man bliver vist så stor tillid, føler man også sit ansvar mere end ellers, for netop dette at være frit

stillet forpligter mere. Denne tillid kan jeg ikke nok-som takke for.

Hver gang et nyt hold skulle komme, var jeg både spændt og nervøs, og den allerførste time i skolestuen med en ny flok var næsten ikke til at komme igennem for spænding og nervøsitet. Det barske ansigt skulle tages på for overhovedet at komme over den, men når man så fik et smil enten fra fruene eller Meibom, var det ligesom de ville sige: »Det går nok, bare frisk mod!«

Længe varede det da heller ikke, før eleverne og jeg fandt hinanden, og jeg fik deres tillid. Denne følelse, at have elevernes tillid, er så stor, at den ikke kan beskrives, og aldrig vil jeg kunne glemme det. Hvor var det svært efter de fem måneders forløb at sige farvel til flokken. Grunden dertil er, at man lever side om side med de unge, og har så mange oplevelser sammen, enten i skolestuen, i fritiden eller på cykle- og spadsereture, både vinter og sommer, ud til alle de historiske og minderige steder, som egnen er så rigt repræsenteret med.

Det var nemlig ikke alene på selve skolen, der skulle arbejdes og læres noget, men også på turene ud i naturen. Den kundskabsmæssige side er ikke det ene fornødne i det frie skolearbejde. Noget andet og lige så betydningsfuldt for de 14-18-årige, der har den glæde at få et ungdomsskoleophold, er, at de bliver hjulpet til at finde sig selv, og at de får en ballast, så at de bliver bedre rustet til at møde og tage livets tilskikkelser. På dette alderstrin, jeg husker det selv meget nøje, står man famlende og usikker. Man mener i sine egne tanker, at man kan selv, men inderst inde er der en stemme, som siger: »Det passer ikke. Prøv ikke at bilde dig selv noget ind, for så lyver du, og at lyve for sig selv er den værste, du kan lyve for.« Derfor »søger« man hele tiden efter noget fast i tilværelsen, men ofte bliver det i blinde, i hvert fald indtil man

finder den, der vil hjælpe en. Ens forældre, der ellers har været ufejlbarlige, mens man var barn, tør man ikke gå til, fordi man har set, at de også kan fejle; men her er det så, at ungdomsskolen har en af sine store opgaver, hvis ikke den største.

Det blev noget af det vigtigste, som jeg lærte af arbejdet i de lykkelige år på ungdomsskolen i Vesterlund, og derfor er jeg meget taknemlig.

Nu efter at vi er kommet ud i andet arbejde, kan vi endnu bedre se, at vi er skolens forstanderpar en stor tak skyldig, ja, så stor, at den ikke kan beskrives. Vi erkender, at vores lærested ikke kunne være blevet bedre. Men samtidig takker vi også alle gamle elever. Til hver af jer er der blevet knyttet en større eller mindre oplevelse, og det glæder os og vil altid glæde os i fremtiden, når vi hører godt nyt fra jer. Vort ønske for skolen må da blive, at den må fa mange gode og lykkelige arbejdsår.

Grunden til, at vi søgte fra ungdomsskolen var ikke, at vi var ved at være kede af ungdomsskolearbejdet — tværtimod, men da familien blev forøget, syntes vi, at vi ikke kunne blive ved at være det for skolen, som vi gerne ville, og i længden er det jo også bedst for en ungdomsskole at have ugifte lærerkræfter.

Vi søgte da efter et andet arbejde, og søgningen gav det resultat, at vi nu befinder os i Sønderjylland i Øster Terp skole.

Skolen er en lille kommuneskole fra 1883, så I forstår, at mange af egnens folk har gået i denne skole, mens tyskerne førte ordet her, men det har ikke svækket befolkningens danskhed — tværtimod.

Det er ikke rart at flytte, men flytningen til Øster Terp skole var en oplevelse. Ankomsten var festlig. Flaget var oppe, og hvordan så der så ud i selve skolen? Overalt var der lavet så pænt i stand i de store, lyse stuer, at vi med det samme kunne sætte næsten alting på plads.

Kort efter ankomsten var der en velkomstfest for os i forsamlingshuset.

Vi er allerede nu en stor tak skyldig til egnens befolkning for dens gode og festlige modtagelse af os, al den venlighed, vi har mødt, og den store hjælpsomhed, som er blevet os vist; vi håber, at vi med vores arbejde vil kunne vise vores store taknemlighed.

Øster Terp hører til Bedsted sogn, der er det nordvestligste sogn i Åbenrå amt. Sognet ligger i det område, som kaldes »den truede firkant«, hvilket vil sige, at en meget stor del af befolkningen er hjemmetyskere. Altså kan I forstå, at vi nu er med iblandt dem, der fører kampen mellem dansk og tysk i grænseområdet. Denne kamp mærkes daglig på egnens befolkning, der er meget stejl over for alt, hvad der er tysk. Ja, nationalitetsfølelsen er stærkere her i Sønderjylland end mange andre steder. Ikke en hårsbredde viges der i denne kamp for at bevare denne del af Danmarks retsmæssige jord.

Her er det så, at vi håber, vi kan øve et positivt arbejde.

Skulle I gamle elever komme på disse kanter, skal I være hjertelig velkommen til at aflægge os et besøg.

Hermed sender vi alle gamle elever ønsket om en rigtig god julefest og et lykkeligt og velsignet nytår.

Gösta, Ingrid og Peter Gasberg,
Øster Terp skole, Bedsted Lø,
Sønderjylland.

Ved min reol.

Jeg går og pusler med mine bøger. Jeg har kun få endnu. Med de bjerghøje papirpriser, der er i dag, skal en ung lærers tegnebog (vi er jo nu så moderne, at ingen bruger pung mere) snart komme til det stadium, hvor den forgæves forsøger at overtale ejermændene til at slå den tanke af hovedet, der gælder købet af Ole Juuls sidste bog for dog derved at spare en unødigt udgift. Men de bøger, der så allerede står i reolerne, og som er betalt — delvis altså —, bliver dobbelt kære.

Jeg tager en af dem ud og puster det værste støv af den. Så, nu kan jeg kende den igen. Den fortæller mig, at bøger er en af livets største gaver til mennesket. I bøgerne ligger de tanker gemt (undertiden skjult), som verdens største ånder har tænkt. Bøgerne er indbegrebet af det frie og levende ord. Jeg lukker stille bogen og sætter den på plads, ser lidt på dens nærmeste kammerater, idet jeg tænker: det skal nok passe, at man med bøger altid er i godt selskab, fordi man her selv kan vælge sin omgangskreds.

Jeg tager en anden bog frem, den er skrevet af en gammel forlængst anerkendt forfatter. Jeg begynder at læse i den, bare lige for at føle dens nærhed et øjeblik. Jeg standser et sted i forordet ved ordene: en klassiker i ny udgave. En klassiker! Pludselig er bogen, jeg står med, ikke mere centrum for min opmærksomhed. Det er derimod en vild og heftig diskussion mellem et bind af Hagerup (J til L), Vor tids fremmedordbog og en bred og kraftig litteraturhistorie.

Diskussionen varer længe. Da jeg endelig får de forskellige bøger sendt på plads, knurrer de længe efter, og mit hoved er fyldt med en bunke fortolkninger, som det tager lang tid at få rede på.

Opfattelserne har skiftet gennem tiderne, alt efter den herskende mode. I dag er en klassiker vel ifølge den almindelige opfattelse en gammel forfatter, hvis ry er alment anerkendt, og som gælder som norm indenfor sin genre. Og vi møder da også ordet i den betydning allerede hos de gamle romere, der forsøgte at efterligne grækerne så godt som muligt. Grækerne da? Ja, de var i den ejendommelige situation ikke at have andre klassikere end sig selv. Men Rom oplevede også sin store tid i litteraturen og fik efter Cicero og Virgil sine klassikere. Disse romerske klassikere blev mønstre for de næste århundreder. — I middelalderen kom der imidlertid urede i rang og placering af klassikerne. Ikke på grund af manglende kundskab til latinsk digtning. For man havde i middelalderen mere kendskab til latinsk digtning, end vi i dag gerne vil indrømme. Omplaceringen skyldes derimod sikkert manglende smag — og dømmekraft. Det tyder under alle omstændigheder Ovids placering over Homer på. Man satte også uden at smile Boëtius på samme hylde som Platon.

I det 15. og 16. århundrede kom der imidlertid orden i disse begrebsforvirringer, og man fik enhver anbragt på den plads, der tilkom ham.

Endda grupperet sådan, at de græske og romerske klassikere den dag i dag står med ansigtet mod vor egen tids litteratur som en lysende baggrund i to grupper lige ved siden af hinanden.

Mange forfattere har siden fået ordet klassiker heftet på sig, f. eks. Dante og Shakespeare, bare for at nævne to. De fleste nationer famler sig gerne frem til et par klassikere for at danne en grundvold for en nationallitteratur. Man glemmer ofte, at nogle få poetiske begavelser med enkelte glimrende frembrin-

gelses ikke er tilstrækkeligt til at skabe en solid grundvold for en rig og bestående nationallitteratur. Og det er ikke nok, fordi begrebet klassisk indebærer en forestilling om noget i fast sammenhæng, helhed og tradition og så da også nogle i overlevering og bestående værdi.

En forfatter er derfor heller ikke klassiker for mig, bare han er en gammel forfatter, hvis ry er alment anerkendt, og som gælder som norm indenfor sin genre. En forfatter er for mig at se en sand klassiker, når han har beriget menneskeånden, forøget dens allerede bestående skatte og bragt dem videre frem, når han har fundet en ny sandhed, når han har afdækket en ny passion i menneskehjertet, når han taler sit eget sprog, og alle dog forstår ham — og når han kan tale lige utvunget til alle. — Nogle vil nu så straks sige, at en sådan forfatter har været revolutionær, før han blev anerkendt som klassiker. — Nej, han har bare først skaffet sig en plads, hvor han kunne opholde sig, til man gad se efter ham som forfatter. Andre vil sige til mig: gør os lige den tjeneste at føje nogle navne ved disse krav til en klassiker. Ja, gerne. Homer, Platon, Ovid, Dante, Shakespeare (i håb om, at det er ham, der har skrevet »Hamlet« og ikke Marlowe), Pierre Corneille, Moliere, Pestalozzi, Dostojevskij, Leo Tolstoj, Albert Schweitzer, Grundtvig, Kierkegård, Arnulf Øverland, Tegnér, Bjørnson og Pontoppidan. — Det væsentlige er nemlig at holde ideen levende, alt mens grænserne stadig flyttes længere ud. For når alt kommer til en endelig opgørelse, findes der næppe nogen almengyldig opskrift at gøre klassikere efter. Det er heller ikke nødvendigt, når enhver bare får sin rette plads. Men smagens tempel trænger til en ombygning — og måske en tilbygning (til affald). — Jeg lader øjnene glide videre langs boghylderne og bliver helt beklemmt om hjertet, for der står et par stille eksistenser, der kun er fremme, når jeg flytter. Og der

til venstre står en elefantbolig og borer trodsigt næsen ind i reolens bagbeklædning, mens dens fede ryg skubber til naboerne. Jeg købte den sidste efterår. Det tog fire døgn at læse den. Det vil tage 30 år at forstå den. Dens nabo til højre er en bestseller. (Den eneste bestseller, jeg ejer). Bogen er skrevet af en østrigsk-dansk forfatterinde. En ellers agtet anmelder kaldte den »en himmelsendt bestseller«. Uha! — Jeg kan tænke mig, at de øvrige anmeldere har begyndt deres omtale af bogen omtrent sådan: ti sider læste, og man standser ikke, før det sidste punktum er slugt! Nå, jeg læste 25 sider i den og fandt så et hul til den i den overfyldte reol. Siden erfarede jeg, at bogen gik i »Hamburger Abendblatt« under titlen »Ich war mit Napoleon verlobt.«

Ved siden af den »himmelsendte bestseller« står et hefte, slidt og gul på ryggen. Det er et tidsskrift, redigeret af Martin A. Hansen og Ole Wivel. Det indeholder blandt meget andet godt stof et digt af Maksim Gorkij »Pigen og Døden« — et eventyr.

Digtet fortæller om en ung pige, der er sammen med sin ven. De pludrer og ler til hinanden. Men i det samme rider tsaren forbi på vej hjem med resterne af hæren fra et stort slag mod tyrkerne. Han bliver rasende over at høre pigens lyse latter og forlanger hende dræbt. Han fatter med sit stålhjerte ikke, at

»når man elsker, har man ikke tid
at omgås tsarer, neje, bukke!«

Pigen overgives til Døden. Døden er forøvrigt, ikke blot hos Gorkij, men overalt i russisk tradition, en kvinde.

»Stedt for Døden venter pigen, færdig
til det frygtelige hug af klingen.
Døden brummer, halvvejs blød om hjertet:
»Ser man det, en snottet tøseunge!
Hvad kan du have tirret tsaren med,
så man må flå dig led for led?«
»Ikke skænd,« bad pigen, »ikke skænd!

Hvorfor skælder du mig ud? Min ven
 kyssed mig for første gang, dernede
 bag de grønne hylde, skulle jeg
 da have tanker for en tsar? i vrede
 kommer han, til mit fordærv, fra krig.
 Lille Død! Af hjertet ber jeg dig:
 und mig bare et kys, eet kys til!«
 Sælsomt virker disse ord på Døden –
 uvant med et sådant plageri
 tænker hun: »Hvor skulle jeg få føden,
 hvis man helt afskaffed kysseri?«
 Solen bager. Og med blikket vendt
 bort fra pigen knurrer hun! »Lad gå!
 Få så kysset færdig, men gesvindt!
 Brug din nat – ved daggry skal du dø!«

Pigen løber, men er ikke tilbage ved daggry, og Dø-
 den går ud for at finde hende – og finder hende

»i en lysning mellem unge linde,
 midt i græsset, duggen, måneskæret
 sidder tøsen som en vårgudinde!
 Frygtløs blottet –
 som hvert forår mulden –«

Ved siden af pigen ligger en yngling og sover trygt.
 Da pigen ser Døden, siger hun (pigen):

»Jeg har ikke glemt dit vilkår, husker
 alt, hvad du har sagt – men:
 skræm ham ikke!«

Oprørt af misundelse står Døden og ser på de to
 unge. Og hun siger til pigen:

»Lad undret ske!
 Du kan leve – blot du giver mig dit ord:
 at jeg må gå bag dig med min le,
 altid tæt i kærlighedens spor!«

Jeg kommer til at tænke på fire linier af Drach-
 mann:

»Jeg så i et udsalg forleden
 et rørende gammelt billed,
 Døden og kærligheden
 tilsammen det forestilled.«

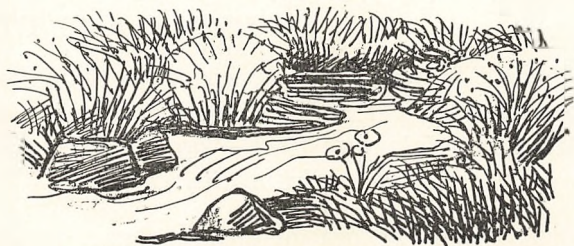
Jeg husker ikke, hvor de står hos Drachmann. Det er heller ikke det afgørende. Det afgørende er, at disse to stærkeste af alle magter føres sammen, hvor mange vil skille dem. Døden er lige så selvfølgelig som livet. Den og kærligheden kan roligt møde hinanden. Her er verden ikke sær og ikke eventyrlig, men ganske simpelt sand. Her er der på engang lige svært og lige let, — her møder vi vor faste skæbne.

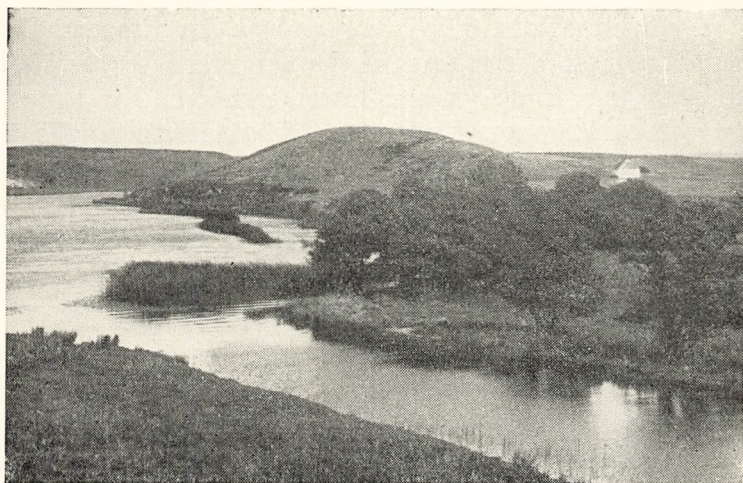
Den gode bog forløser spændingen i vort sind!

Lars Lisberg.

Hermed sender jeg de bedste hilsner til gamle elever med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

L. L.

Om natter tid — i mørk og mulm.

Et biluheld i en af Jyllands historiske egne, nær ved det store vandskel, et møde med historien og med et par vandringsmænd i januar 1953 — og min eneste oplevelse som spiritusbilist.

Det var noget af det nederdrægtigste, man kunne komme ud for. Vejen var ganske øde. Den går gennem hede- og plantagestrækninger, den er voldsomt bølgende, op og ned i skarpe sving langs det der i det tågede måne-mørke så ud som svimlende afgrunde og i hvert fald var stejle skrænter ned til søer og åløb.

Det var i den korte vinter sidst i januar. Der havde været en del sne, nu lå den knoldet og knagende glat, for den havde været på vej til at smelte og var blevet standset i sit forehavende af ny frost. Den var blevet til store uregelmæssige folder, klumper og alt dækkende isnende strømme af glathed. Så kom tågen og lidt tø påny. Over isen lagde et fint lille vandslør sig.

Strækningen fra Vester og op til Nørre Snede er ikke noget at tale om en sommerdag. Det er et stykke dejlig natur, øde, stærkt og bevæget i formen. Man dukker ned ad den stejle kurve til Vester Mølle, passerer den lille bro, kommer langs åen og op ad en ny højde, og så snor vejen sig over åbent terræn og gennem eller langs plantagerne til den ender i en gyde i Nørre Snede.

Men når det er sådan et føre, når det er tåget, når det er mørkt, når det er januar — nå, ja, så skal man i hvert fald passe på.

Og det er svært at passe på, når man kun har parkeringslygter, små elendige parkeringslygter siddende højt oppe. Ikke et skin på vejen gav de.

Det var først, da jeg var kommet ud på den smalle glatte vej nord af Vesterlund, at jeg skulle til at tænde de store lygter. Intet resultat. Ikke muligt at vende. Så bare fremad.

* * *

Der er i sig selv noget mærkværdigt ved at bringe så mange hestekræfter ned til en fart, der virkelig svarer til de gamle skilte med «Skridt!» Mærkværdigheden i situationen højnes af det glatte, det hvinende glatte, klumpede, man skulle skrumples sig henover, det næsten fuldstændige mørke, hvori jeg måtte famle vognen frem, kun brugende lysningen over vejen som ledesnor.

Man skulle tro, at netop i sådan et øjeblik ville sanserne være vældigt optaget, hele ens person gå ind for den foreliggende opgave — at komme igennem.

Men jeg færdedes ad danske veje, og de er opfyldt af spændende gammelt liv. Sådan har gennem årtusinder mennesker måttet famle sig frem herinde i Midtjylland. Farligt har det altid været. Her gik Hærvejen, her plyndredes. Og just på dette sted er landet særligt spændende. Det er Jyllands vandskel.

Da jeg dukker ned mod Vester Mølle, farer erindrungen gennem mig — at bare nogle få kilometer øst for

denne passage over vandet går den rigtige Hærvej, noget ussel ser den måske ud i vore dage, men den kommer oppe nord fra, fra Hundshoved på Nørre Snede-Vejle vejen, passerer et par gravhøje, går gennem små og større dale, dramatisk op og ned, og så er den just på højde med mig nu: Ved vandskellet.

*   *   *

Det er et mærkeligt sted i Jylland. Her mødes historiens drama med naturens. Vejen fører over en smule bæk. Det er Skjernå, der ganske stille begynder at pible mod vest. Men bare nogle få 100 meter mod øst siver det i engbunden, noget vand strimer mod øst. Det er Gudenå. Med den bitte afstand begynder Jyllands to største vandløb deres fart. Man trækker vejret hårdt sådan et sted.

Og så er det Hærvejen, et vigtigt overgangssted med mange kampe i fortiden, sikkert og vist.

En sommerdag for mange år siden fulgte jeg Skjernåens begyndende løb, bækkeløbet, som snart bliver til å og sø, mod vest fra vandskellet. Her er underdejligt. Ved begyndelsen af Rørbæk-hedesø ligger en af de mest idylliske, mest ensomme og smukkeste bondgårde i Jylland. Dens navn er vakkert nok: Søhale. Gammel er den også, må vel have været et oldtidssted, siden en frimands gård.

Det er, medens jeg sidder og tumler mig afsted i 10–15 km.s fart, evindeligt håbende, at jeg ikke skal i grøften i den dybe, dramatiske ensomhed, jeg kommer til at tænke på Søhale der henne i østenden af Rørbæk Sø, ikke langt fra mig.

Thomas Eskesen af Søhale blev i 1547 overfaldet og slået »om natter tiidt udj mørck og molm« af Niels Friis i Linnerup, Per Ibsen i Knude og deres følgesvende.

Om natter tid — i mørk og mulm. Om natter tid i mørk og mulm — om natter tid i mørk og mulm, det

begynder at blive en rytme i blodet, en stadig dunken, som ikke er til at standse, *om natter tid i mørk og mulm, om natter tid . . .*

Så opdagede jeg rytmens hemmelighed. Jeg var punkteret. Netop nu og i det vejr, med det føre, i en halv-fremmed bil (hvor er værktøjet) uden lys, på det ensomme sted, halvvejs op ad bakken fra Vester Mølle.

Om natter tid, i mørk og mulm. Jo, det skal jeg love for, at det passede.

Jeg sad oprigtig talt opgivende tilbagelænet i førersædet en stund. Lyst til at gå ud og tage fat, havde jeg ikke. Kunne vognen overhovedet stå fast på en donkraft i det føre? Kunne jeg se noget? Nå, jeg måtte jo til det, mumlede jeg og begyndte at lirke ved døren.

Da opdagede jeg, at der stod to mænd lige udenfor vognen, to skygger med ansigter.

Jeg er 184 cm høj, jeg er bredskuldret og har en brystkasse som King-Kong. Mine dobbelthager og opstoppennæsen giver mig yderligere et frygtindgydende udseende. Det lever jeg højt på, hvorfor jeg ikke nærer stor frygt ved nattetider og mulm.

Men det var lidt af et chok.

*   *   *

Sådan dog et par flinke mænd, det var. Men deres vage forklaringer, da de spurgte om vej. Spritduften og den enes iver efter ikke at vise ansigtet frem, kan jeg nu også huske.

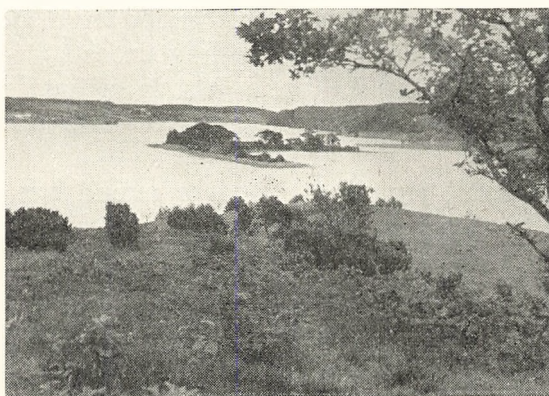
En af dem måtte ligefrem stå og balancere vognen, mens vi andre rodede med at få de fastgroede møtrikker af navet, meget ruskeri kunne donkraften ikke tåle i det føre.

Nå, men de kom jo da så med og røg cigarer. I Nørre Snede fik vi en rolig kop kaffe, ja, ja, en halv kaffe begribeligvis, og videre frem, de ville gerne med. (»Det kan såmænd være ligegyldigt hvorhen«, sagde

ham med det evigt bortvendte fjæs, mens han stirrede ud i en uigennemtrængelig nat).

Da vi kørte sydøst ud af Nørre Snede fik kumpanen med skægget pludselig mæle. — Jeg er hernede fra Linnerup, sagde han Og så fortalte han i et rustent mæle om sit mærkelige hjemsovn — han var en omvandrende svend, der selv fornam historien.

Det er Linnerup-Hammer sogn, vandskellets og Hærvejens sogn. Nu synes mange, at det ligger fjernt fra

Rorbæk Sø.

»alting« (»alting« er oftest det sted, hvor den pågældende selv lever), men just den gamle Hærvejs-beliggenhed, nærheden af hovedlinien gennem heden fra Vejle til Viborg gjorde stedet udsat.

Efter 30-års-krigen måtte Chr. den Fjerde pålægge egnen store byrder. »Udj Hammer sognen før kejserens krig vår 10 gårde, men udj den krig bleff 4 gårde og en halff slet øde, och aldrig bygt meere« fortælles det.

Og den stakkels præst hr. Jens »er udj stor armod og ringhed, så han med grædende thårer haffer soldt den malche kow, hvormed han med hustrue og børn haffde føde, til at betåle de påbudte schatter udj nær-uærende tid«.

Alt det er naturligtvis ting, jeg siden har fundet ud af. Det er en hærgnet egn derinde bag Horsens og Vejle, endnu mere ødet blev den under Svenskekrigen og siden ganske plyndret af polakker. Fattigt og stridbart har der været. Præsterne lå i kampe med bønder og degne og herremænd. Den hr. Jens med malkekøen giftede sin datter bort til sin kapellan. Men datteren kom noget for tidligt i barsels-seng, kapellanen måtte kønt søge majestæten om benådning for forseelsen —

Rorbæk Sø.

og det var Chr. den Fjerde ikke fremmed for at give. Men herremanden var forarget. — Han ejede kirken og ville lukke den. Nå, siden kom der andre præster, andre krige, andre ødelæggelser, (»alt andet er blefuen øde, undtagen halffanden gård, som der bor 2 par forarmede folck udj«, siges det om hele det store Hammer sogn), andre spændende og pudsige oplevelser, præsten i disput om jord med bønderne (»Ingeborg Lauridsdatter vidner, at præsten har svaret hende med så skidne og ildelugtende ord, at hun ikke kan gengive dem«, siger en gammel tingbog. Hvordan var mon den Ingeborg?), diskussioner mellem degn og præst, så de slår i altret for hinanden, en præst, der prædi-

ker så længe, at folk »af kulde og naturs nødvendighed« bliver nødt til at forlade kirken under prædikenen . . .

Nede ved Donnerup plantage beder den snakkende mand fra Linnerup-Hammer, om jeg vil standse. — Den tavse med det fjerne, dunkle åsyn siger ingenting. Han lader, som om han vil se bagud gennem den uigennemtrængelige rude.

— Kom så med, siger Linnerup-manden, vi går igennem her.

Nu skal de i mørket ad glatte, våde, sne- og frostspærrede plantageveje for at komme ud på åben hedejord og nedover mod Linnerup.

Jeg prøver på at overtale dem til at lade være.

— De sagde jo selv, at det sådan set var ligegyldigt, hvor langt De kom med.

Han vendte sit furede fjæs med de livlige øjne mod mig. Og så sagde han:

— Jamen, jeg er kommet i tanke om, at jeg er fra Linnerup.

* * *

Det var en samtale uden sentimentalitet, og mandens ord var helt jævne, ganske sagtmodige og ikke tænkt som noget dramatisk.

Alligevel opfyldte de mig hin januaraften. Vejret, den sære måde, vi havde mødt hinanden på, det korte samvær, min egen tidligere oplevelse af denne Hærvejs-egn, Jyllands vandskel, hvorfra vore største floder slynger sig frem, fornemmelsen af, at levende historie opfylder hver egn i vort land — alt det samlede sig i den mærkelige og naturnødvendige udtalelse af vaggabonden.

— Jamen, jeg er kommet i tanker om, at jeg er fra Linnerup.

Vi er nu alligevel bundet til vore steder, er vi. (Eller er jeg bare lidt før romantisk? Manden kunne jo

være kommet i tanker om, at der er et sted i Linne-
rup, hvor en vil give natlogi til to forkomne fyre).

Jeg kørte videre ad god vej mod Horsens. Nu gik
det hurtigere, her var føret godt, og lygterne var ble-
vet ordnet i Nr. Snede.

Pludselig satte jeg farten ned. Jeg havde jo drukket
en halv kaffe, hvilket nok var forkert, selv om sådan
en enkelt snaps jo ikke . . . men forsigtig skal man
jo være i en bil. Sådan som jeg var i sommeren 1946
i nærheden af Tønder. Det er den eneste gang, jeg har
frygtet at blive grebet som spritbilist.

Det var sådan, at klokken var omtrent 3 om natten.
Vi havde fået aftensmad hos vennerne, og man lug-
tede nok af øl, skønt det var et beskedent kvantum,
man havde indtaget. Altså kørte man roligt og stil-
færdigt ind til Tønder.

Så svingede en rød lygte et sted fremme i mørket.
Et signal af den slags, man kendte fra tyskertiden, pa-
trulje. I 1946 var patruljer årvågne på Sønderjyllands
grænseveje, vagtsomme mod grænseoverløbere.

Vi sagtnede farten.

To uniformerede skikkelser dukkede op ved siden
af vognen.

— Det er nu kedeligt, at jeg nok lugter af øl, sagde
jeg.

Så blev vogndøren åbnet. — Et hoved blev stukket
lige op i mit, et rødt og venligt ansigt. Den voldsom-
ste em af vestslesvigsk rom fyldte pludselig vognen.

Han lod lygten lyse inde hos os.

Hik, sage han.

Det er det nærmeste, jeg nogensinde er kommet til
at være spiritusbilist. — Om natter tid, i mørk og
mulm.

Jens Kruuse.

Lysebu.

Lysebu er et studiehjem for danske, oprettet af Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde, beliggende på et fjeld lidt uden for Oslo, en halv times kørsel med den elektriske bane (»trikken«) fra Nationalteatret, Oslos kulturelle midtpunkt, hvor også universitetet ligger.

Lysebu er bygget som en norsk bondegård og ejedes tidligere af skibsreder Klavenes som en slags »jagthytte.« Kort før krigen sluttede, blev der i Oslo dannet en komite, af »danskehjælpens« tillidsmænd. Det var denne komite, der kort efter krigens slutning satte en folkeindsamling i gang med det formål at oprette en takkefond som udtryk for taknemlighed over gavepakkerne fra Danmark. For det indsamlede beløb købte komiteen Lysebu af skibsreder Klavenes, der som sit bidrag til indsamlingen afstod ejendommen til en sum, der lå langt under salgsværdien, og den 6. september 1947 blev den overdraget til Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde, efter at den af komiteen var blevet delvis ombygget og indrettet til opholdssted for studerende.

Overdragelsen skete ved et gavebrev, hvori komiteen blandt andet udtalte følgende: »Det norske folk føler en dyb trang til å vise sin takknemlighet mot Danmark for al den hjelp som det ga os i krigsårene. Offerviljen og brorskapet hos danskene reddet mangfoldige nordmenns liv og holdt motet oppe i fengslene, konsentrasjonsleirene, i hjem og i skole. I den tid da sult og sorg knuget norske hjem, kom gavepakkene i hundre tusener. Det ble en umåtelig værdifull hjelp for folkehelsen og ikke minst for barnas helse. Ca. 80,000 skolebarn fikk hver dag danskesuppe på skolen. Hjelpen fra Danmark følte vi i disse årene som en trøst og et lys i mørke. Moralsk sett hadde den også stor betydning og var en god styrke for motstandsånden. Etter krigen har vi her i Norge ønsket å gi uttrykk for vår takknemlighet i form av en gave i samme levende ånd, som den danskehjelpen viste. En folkeinnsamling blant de mange tusen, som har nydt godt av hjelpen fra Danmark ga på få uker en sum på ca. 742,000 kr.«

For denne sum blev altså Lysebu kjøbt og omdannet til et studiehjem med pejsestue, bibliotek, selskabslokaler, badstue, moderne kjøkken og 30 værelser for studerende, alle godt møblerede med smagfulde møbler i gammel norsk bondestil. Det er fru Gudrun Collett og andre af de fineste kræfter inden for norsk indendørsarkitektur, der har æren for bohavet, mens det var rådhusarkitekt Magnus Poulsson, der forestod ombygningen og restaureringen af bygningerne. Der tiltrængtes nemlig også en ret grundig restaurering, ikke fordi skibsreder Klavenes havde forsømt at vedligeholde sin ejendom, men fordi den i ret lang tid havde været beslaglagt af den tyske værnemagt, der som bekendt ikke plejede at skåne de steder, hvor den opholdt sig. Restaurering og ombygning blev derfor en dyr historie, og selv om der ved indsamlingen var indkommen mange penge, ville det ikke i det lange løb slå til til hjemmets daglige drift. Det var grunden

til, at man besluttede at overdrage Lysebu til Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde. Herom hedder det videre i gavebrevet:

»Ved dette gavebrev med vedlagt skjøte på ejendommen Lysebu overgir innsamlingskomiteen ejendommen med alle rettigheter og herligheter og med innho og utstyr til Fondet for Dansk-Norsk Samarbeid. Giverne ønsker uttrykkelig, at de verdier, som eiendommen representerer, alltid må tjene sitt rette formål som gave til det danske folket — til minne om dansk brorskabsånd i krigsårene. Med takknemlighetsgaven fra det norske folket følger ønsket og håbet om, at Lysebu alltid må være et levende sentrum for dansk-norsk samkjensle.«

Der var enkelte aviser, der ved Lysebus åbning skrev, at Lysebu skulle drives for renterne af de penge, der indkom under krigen ved salg af de gavepakker, der fra Danmark blev sendt til Norge. Dette er altså en misforståelse. Gavepakkerne fra Danmark blev ikke solgt, men foræret bort efter komiteens skøn. Ad den vej indkom ingen penge; og Lysebu drives ikke for gavepakkepenge, men for renterne af de midler, der ejes af det dansk-norske fond, der ejer ca. 16 millioner kr., en kapital, der tilvejebragtes under krigen ved illegalt salg af dansk sukker i Norge. Tyskerne havde forbudt eksport af dansk sukker til Norge. Hvad der af dansk sukker kunne anvendes til eksport, skulle ikke til Norge, men til Tyskland. Ikke desto mindre kom der store mængder af dansk sukker til Norge, idet den danske regering opkøbte sukkeret her i landet, anbragte det i sandsynligt udseende kasser og fik det på en eller anden måde lirket med, når der fra Danmark afsendtes tyske ammunitionstransporter til Norge. Det blev således tyskerne selv, der transporterede sukkeret til Norge, ganske vist i den tro, at det var krudt og patroner eller lignende til brug for værnemagten. I Norge blev sukkeret solgt af de norske myndigheder,

og derved opsamledes i løbet af besættelsestiden en kapital på ca. 18 mill. kr., som Norge efter befrielsen ønskede at tilbagebetale til Danmark. Men da det danske ministerium (befrielsesministeriet Buhl) ikke ønskede en sådan tilbagebetaling, blev pengene på norsk initiativ anvendt til et fond, der nu har navnet Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde. Og en af de måder, hvorpå Fondet støtter dansk-norsk samarbejde, er netop ved at betale omkostningerne ved driften af Lysebu.

Den drivende kraft i hele dette arbejde er, og har fra første begyndelse været fru Borghild Hammerich, hvis mand, admiral Hammerich, omkom i slutningen af krigen under bombardementet af Shellhuset. Det var fru Hammerich, der var sjælen i »danskehjælpen« til Norge, gavepakkekomiteens førende og initiativtagende leder, og formand for den folkeindsamling i Norge, der skaffede midler til købet og restaureringen af Lysebu, ligesom det også var hende, der forestod både købet og restaureringen og satte fart i arbejdet, så Lysebu kunne modtage sine første »stipendiater« allerede i efteråret 1947. Så meget betød fru Hammerich i denne sammenhæng, at man spørger sig selv, om det uden hende overhovedet var blevet til noget. Som teaterhistoriker Robert Neiiendam udtalte engang på Lysebu: Hvis en langsommelig kommission skulle have arbejdet med dette, ville det have taget syv lange og syv brede, inden det overhovedet blev bestemt at købe Lysebu, og dernæst syv lange og syv brede, inden det blev bestemt hvordan det skulle indrettes o. s. v., og hvem ved, om der overhovedet var nået et resultat endnu? Deri har Neiiendam sikkert ikke ganske uret. Kommissioner og komiteer plejer almindeligvis at arbejde langsomt, men fru Hammerich arbejder hurtigt, og hun har forstået også at få de kommissioner og komiteer, hun har arbejdet med, til at arbejde hurtigt og beslutsomt, således at det først og fremmest er hende, der har æren for, at Lysebu er, hvad det er i dag.

Det var derfor naturligt, at det blev fru Hammerich, der valgtes til det Dansk-Norske Fonds generalsekretær og i dag står som den egentlige værtinde ikke alene for Lysebu, men også for det nyoprettede tilsvarende norske studiehjem i Danmark, Schæffergården på Ermelundsvej i Charlottenlund.

Lysebu ligger som allerede nævnt på et fjeld en ti minutters gang fra Voksenkollen station på Holmenkollenbanen. Det er bygget som en norsk bondegård, bestående af flere træhuse omkring en åben plads, som man sædvanligvis kalder tunet, hvorfra der er udsigt over Sørkedalen til de fjerne fjeldtoppe i baggrunden, Gaustad og Norefjell.

Der kan bo op til 30 stipendiater på Lysebu, men det gennemsnitlige tal er ca. 20. Nogle er der blot en måned, andre to eller tre måneder ad gangen. Man må for at komme i betragtning indgive en ansøgning derom til Fondets generalsekretær*), der udtager de heldige efter samråd med Fondets bestyrelse, der er sammensat af repræsentanter for de forskellige erhvervsgrupper, således at hver gruppe har sin repræsentant. Bestyrelsen består af 14 medlemmer, udpeget af den danske og norske regering. De af den danske regering udpegede repræsentanter er: statsminister Hans Hedtoft (for arbejderne), direktør H. P. Christensen (for erhvervene), fhv. kirkeminister Hermansen (for kirken), dr. phil. Poul Nørlund (for kunsten), magister Jens Rosenkjær (for skolerne), professor Jens Nørregaard (for videnskaben).

Der er således lagt vægt på, at der fra alle erhvervsgrupper og samfundslag kommer stipendiater til Lysebu. Undertegnede har været så heldig at være stipendiat på Lysebu, Og der var i den periode stipendiater fra alle grupper i vort folk og med alle mulige

---

*) Adr.: Fondet for dansk-norsk Samarbejde, Ermelundsvej 105, Gentofte.

forskelligartede interesser. Der var en skuespiller og teaterhistoriker, en sognepræst fra hovedstaden, en seminariefors­tander fra Jylland, en sognepræst fra Fyn, en billedhugger, en snedker, to politibetjente, en landsbylærer fra Bornholm, en lektor, tre musikstuderende, en frimenighedspræst, en tømrer, en redaktør, en gymnastik- og terrænsportsmand, en folkeferiekontorist, en kunststrickerske, to romanforfattere, en filmsforfatter, to tegnere, en novelleforfatter, en læge og mange andre.

Nogle af os holdt os for det meste indelukkede på vore hybler for at læse og skrive, en for at slås med Grundtvig, en anden for at slås med Søren Kierkegaard, en tredje for at skrive en bog om de gensidige påvirkninger mellem dansk og norsk i det 19. århundrede. Men mange var næsten daglig på farten til og fra Oslo og omegn for at knytte forbindelse med nordmænd af samme fag og interesse som de selv. Men ved måltiderne sås vi i regelen alle, og ikke mindst ved aftenen i pejsestuen og biblioteket, hvor der gerne foregik en livlig tankeudveksling, der ikke blev mindre livlig af, at forsamlingen var så broget sammensat. Det hændte, at det blev ud på de små timer, inden vi slukkede ilden i pejsen og gik i seng.

Fra deres samkvem med nordmændene var det især skole- og gymnastikfolkene, der havde noget at fortælle ved middagsbordet eller om aftenen ved kaminilden. En ollerup-uddannet gymnastikekspert var overrasket over, så meget der var at lære af nordmændene på gymnastikkens område, og en jydsk lektor havde næsten daglig, når han vendte hjem fra et af sine talrige skolebesøg i Oslo, nye og interessante ting at fortælle. Der synes på disse to områder at foregå interessante nybrud for tiden i Norge.

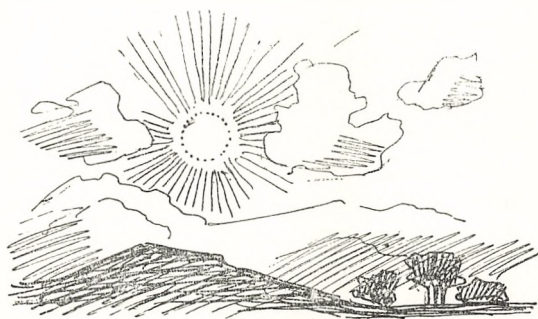
Der er ikke plads til her at komme ind på enkeltheder. Men til slut må jeg nævne en ting, der blev af stor værdi, især for dem af os, som var der længst,

det indbyrdes kammeratskab. Forholdene fører med sig, at der af sig selv opstår et vældigt godt kammeratskab mellem stipendiaterne, der — i hvert fald i min tid — så godt som alle var dus. Folk, der ellers aldrig får lejlighed til at mødes, mødes her. Man lærer helt andre mennesker at kende end dem, man omgås til daglig. Den første tid efter at et nyt hold er rykket ind, ser man ganske vist hinanden lidt an. Men en skønne dag sidder man overfor en ny og ukendt ved middagsbordet, og pludselig eksploderer det spørgsmål ud af munden på en, inden man får tænkt sig om: »Hvad er du egentlig for en fyr?« Den anden ser i første øjeblik lidt betuttet ud, ved ikke rigtig, hvordan han skal tage det, men bestemmer sig til at lægge kortene på bordet og fortæller sin livshistorie. En kvindelig lyriker, der var en af dem, vi blev dus med på Lysebu, skrev engang et digt: »Man går og gemmer sig«. Og det er vist rigtig, det gør vi tit, undtagen for dem, der står en allernærmest. Men på Lysebu var vi allesammen i den grad blevet sat på lige fod, at det egentlig efterhånden blev ganske naturligt at sige: »Hvad er du egentlig for en fyr?« Der er jo ingen grund til at gemme sig; der er jo alligevel ingen af os, der har noget i baghånden, som kan tage vejret fra de andre. Og selv om vi havde, var der så noget ved det? Er det ikke meget mere i overensstemmelse med livets mening simpelthen at lukke sig op og snakke om tingene.

Herom skrev en af mine medstipendiatere: »Lysebu knytter bånd mellem Danmark og Norge. Men måske ikke mindst mellem danske indbyrdes. Vi drøftede netop ved frokosten i dag, hvor vanskeligt det er alene i et land som Danmark at forstå hinandens ord, hinandens måde at tænke på. Der går lang tid, før man lærer hinandens sprog at kende. Men der er ikke andet at gøre end at høre godt efter hinanden, især efter dem, der synes en mest fremmed. Der er en nysgerrighed,

som er god nok, det er den nysgerrighed, der betyder åbenhed over for et andet menneske. Og så kommer spørgsmålet: »Hvad er du egentlig for en fyr?« til at betyde villighed til selv at lægge kortene på bordet«.

Knud Hansen,
Askov.

Rejsen til Lysebu.

Man skal komme sejlene til Norge og Sverige. Det er anderledes festligt end at komme landværts, hvad man næsten kommer via Øresund. Med indsejlingen til Oslo og Göteborg er det, som de to broderlande straks tager den danske gæst i favn.

Denne gang gjaldt rejsen Norge.

M/S »Vistula«, Frederikshavn, tager gods og passagerer om bord. Kl. 17 ringer skibsklokken til afgang, sirenen tuder, og radiotelegrafisten lader »Anchors away« lyde gennem højttaleren. Langsomt lægges fra kajen, og efter 10 minutters forløb står vi havnen ud. Kommet gennem brændingen glider »Vistula« støt fremad. Inden vi har passeret Skagen er aftensmaden fortæret; man hygger sig i rygesalonen indtil køjetid.

Jeg er oppe kl. 5 næste morgen og står på øverste dæk for at have fuldt overblik over indsejlingen gennem Oslo fjord. Her er der så, — her er det, — »dette landet, som det stiger frem, furet, vejrbitd over vandet med de tusind hjem«. Her er det! og her var det altså, at vore forfædre stævnedede ind og sidst tysskerne den 9. april 1940. Disse røvertogter! Halsløs gerning er det at ville gå fjendtligt gennem indsnævringerne i fjorden. Her var det, at slagskibet »Blücher« gik ned.

Men se, der ligger Oslo massive rådhus som et fjeld. Med sine to tårne kan det, set på afstand, også hidkalde forestilling om et færgeleje, der venter på at tage mod de brede skibe.

En halv time efter, at vi er kommet ind, lægger

»Kronprins Olav« til med sine mange rejsende fra København, og snart er kajen et mylder af mennesker.

Jeg har fundet en mand, der ligesom jeg skal til Lysebu, og sammen tager vi en taxa til Holmenkollenbanen. Inde i Oslo er der undergrundsbane; men snart er vi ude i det fri, og nu går det i zigzag de 500 meter op til Voksenkollen st., en stigning så hastig, at vore trommehinder »klapper« et par gange undervejs.

Fra Voksenkollen begiver vi os på vej op i fjeld og skov til Lysebu, som er et studiehjem for danske, oprettet af »Fondet for dansk-norsk Samarbejde«. Alle danske, som har deres uddannelse bag sig, kan søge om gratis ophold på Lysebu for kortere eller længere tid. I april måned i år var jeg blandt de heldige.

Som regel modtages man af Fondets generalsekretær, fru Borghild Hammerich, men da hun var bortrejst, modtoges vi af Husmor med et ægte norsk håndtryk, og snart er vi »blandet op« i de øvrige stipendiater, ca. 20 i alt.

De første dage af april var det påske. Husmor forstod at gøre helligdagene særligt hyggelige og festlige. En bustur blev arrangeret rundt Tyrisfjord, så vi fik et indtryk af Norges storslåede natur.

Og så kom »hverdagen« med orientering i Oslo. Vi danske kender til Norges gribende historie, digtning og musik, men ikke meget til Norges bildende kunst. Den må ses i selve landet: Nationalgalleriet, Vigelandsparken og Vigelandsmuseet, rådhusets indre. Dertil Bygdømuseum, Historisk Museum og valfarten til Vor Frelzers Gravlund med Bjørnsons, Ibsens, Wergelands, Welhavens og andre stormænds grave. Alt dette og mere taler til sindet og giver inspiration fremover.

Mit egentlige »studium« gjaldt ungdomsundervisningen i Norge, og gennem kontakter, jeg knyttede, fik jeg et godt indtryk af den ildhu, hvormed man går

op i ungdomsarbejdet. Den norske framhaldsskole, som i nogen måde svarer til vore kommunale ungdomsskoler, virker energisk og dygtigt. I Oslo, hvor denne ungdomsundervisning er en frivillig dagskole, er alle unge med på nær 4—5 pct. Den store interesse for ungdomsundervisningen medfører udmærkede pædagogiske tidsskrifter, lærebøger og interesse for ungdomspsykologi.

Selve opholdet på Lysebu er et skønt kapitel for sig. Man lærer sine egne landsmænd at kende under nye forhold; de sædvanlige cirkler hjemmefra sprænges. På Lysebu er der på en gang frihed, liv og fred, og det, at vi kun er en snes mænd og kvinder fra vidt forskellige erhverv og samfundsgrupper gør, at vi får ret nøje kendskab til hinandens lille verden.

Alt for hurtigt rinder tiden på Lysebu. Atter må vi om bord i skibet hjemad. »Vistula« og »Kronprins Olav« afgår samtidigt kl. 16 fra Oslo. Det er et festligt skue, når »Kronprins Olav« lægger sig i spidsen og »Vistula« følger.

Nye bånd er knyttet mellem Norge og Danmark.

Dette er jo i sig selv værdifuldt. Alligevel stilles man gang på gang overfor spørgsmålet: Hvad får man ud af at være på Lysebu? Der kan kun svares: Det samme som man får ud af et ophold på en højskole og en ungdomsskole, og det vil altså sige, at det er så stort, at det ikke kan forklares med ord.

Naturligvis kan man pege på visse håndgribelige resultater. Men disse re-sul-ta-ter, som uforstående og skeptikere altid er på jagt efter, kan jo slet ikke måle sig med den livsfornyelse, som følger med et sådant ophold.

Den anden verdenskrig er endnu på så nært hold, at mange af dem, som fik nerver og sind ødelagt, finder helsebød på Lysebu. Men rent bortset fra krig og besættelse er der en mægtig livsfornyelse for os danske i det at møde det friske, stærke norske folk på dets eget grund.

Desuden er alle stipendiater i det daglige herhjemme bundet og tynget af ansvar og pligter, så en luftforandring er en vidunderkur. Det er alle sammen folk, der har deres uddannelse overstået, for så vidt som en uddannelse nogensinde overståes; de har alle et eller andet indenfor deres fag og øvrige interesser, de gerne særligt ville beskæftige sig med; men den daglige trædemølle afgiver ikke tid og ro til det. På Lysebu frigøres man til at beskæftige sig med det forsømte. Og hvad der måske er vigtigst af alt: man får for en gangs skyld nogle dage, hvor man bare er menneske med tid til at undres og evne til at tage imod.

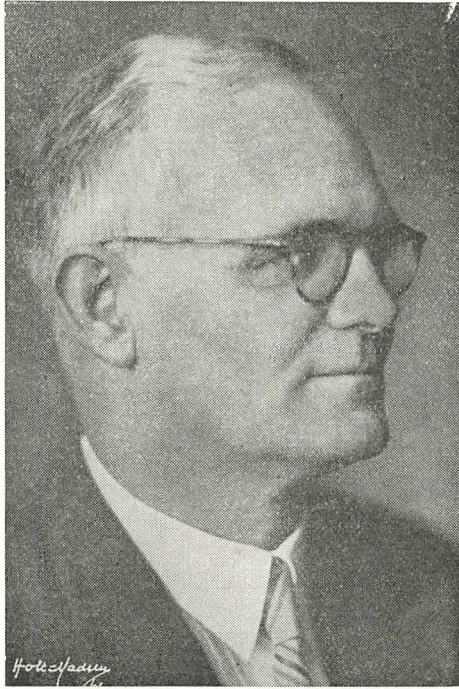
Man bliver revet ud af sine spekulationer. Der er megen lise i dette udbrud: »Har du det også sådan!« Vi lærer, at livet består i at række hinanden hånden.

I gæstebogen på Lysebu skrev jeg:

Lysebu!
Man kom som et skrog,
og vender hjem
mere sund, mere klog.

Og så vendte jeg hjem med en fortræffelig gymnastiklærer Bent Aage Nielsen, som nu er godt i gang med vinterens elever.

Aksel Meibom.

Bogen om C. P. O. (Christiansen).

SAMLERENS FORLAG 1952.

I 1931 holdtes i Ringsted en mindehøjtidelighed i anledning af, at det var 800 år siden, Knud Lavard blev myrdet. Askovlæreren, den senere forstander for Grundtvigs Højskole, Frederiksborg, C. P. O. Christiansen, talte i St. Bents Kirke, medens katolikerne holdt deres højtidelighed i deres kirke. Referatet af C. P. O.s tale kom den katolske præst i hænde, og som påskønnelse sendte han C. P. O. en katolsk katekismus. Da C. P. O. havde en i forvejen, forærede han mig den nye og skrev foran i den: »Fra din åndsbeslægtede C. P. O. og fra den katolske præst i Ringsted.«

Her har vi C. P. O.! Den højtbevandede folkelærer,

der forstod anderledes tænkende uden at miste sit eget ståsted, og den hjertevindende folkelærer, der glædede sig over elevernes eget syn. Hans ord til mig var givet alt for rundhåndet; men de skal forstås ud fra den smukke karakteristik af ham, som forfatteren Erik Rostbøll giver i den mindebog, jeg her vil gøre opmærksom på: »C. P. O.s glæde var altid glæden over *andres* glæde — derfor kunne ingen vække glæden som han.« — »Det, der kunne vække sorg hos C. P. O., var når vi, hans elever eller lærere, viste ligegyldighed over for det, han levede på.« — »Hvor mennesker mistænkte hans motiver, dér kunne han ikke være sig selv, dér kunne han intet yde. Og intet at kunne yde, det var døden for C. P. O.«

Dette er noget af det mest afgørende, der er sagt i mindebogen om C. P. O., han, som har sat tusinder af unge i Danmark og Norden i bevægelse fremad og opad.

Bogen indledes med en kort selvbiografi, som C. P. O. skrev kort før sin død, og hvor han fortæller så smukt om sin vækst til kristenliv under den dobbelte velsignelse — den fra Grundtvig og den fra Søren Kierkegaard og Vilhelm Beck. »Det er let, men nytteløst og ufrugtbart at dvæle ved modsætningerne. Langt rigere turde det være at se de to kirkelige retninger som to veje til Gud.«

C. P. O.s søster dr. med. Johanne Christiansen fortæller om slægten, barndom og ungdom og giver et levende billede af en kulturform, som synes at være forsvundet i dag. Det kapitel er meget interessant læsning. Hun har flere rammende bemærkninger om broderen: »Hvad han så gav sig af med, var det med ildhu, med dyb trang til at opsuge alt det værdifulde, han kom i nærheden af. — Det oplevede kunne glide i baggrunden for andet, men det glemtes ikke, det var med til at danne sangbunden i hans sind. — Han skuffede eller svigtede aldrig nogen, der holdt af ham, en-

ten de så var højt eller lavt på strå i åndelig eller materiel henseende.«

Bliver der for mange citater i omtalen af denne mindebog? Det er i hvert fald helt i C. P. O.s ånd, han, som ligefrem samlede på andres vægtige ord, prøvende dem og prøvende sig selv.

Hvor meget C. P. O. end forstod andre, sig selv blev han alle dage, men aldrig sig selv nok. Han var sig selv i en sådan grad, at andre nok skal vogte sig for at efterligne ham. Det var ikke kopier af sig selv, han ville skabe af eleverne, men selvtænkende mennesker, det, som er en pædagogs fornemste opgave.

C. P. O. kunne have blevet videnskabsmand, men fulgte sin professors råd: »Når man har udprægede pædagogiske evner, skal man ikke bruge tiden til videnskab, det skal man lade andre om.«

Det er ikke for meget sagt, at C. P. O. tilførte Askov og hele den danske højskole et frisk pust, og han kunne det, som den kan det, der kommer ind i en bevægelse, uden at besidde bevægelsens stamtavle. Måtte mange følge i C. P. O.s fodspor på denne måde. Københavner var han, og han vidste ikke meget om højskolen, da han kom til Askov; men netop derfor var han det friske pust, som altid tiltrænges i en bevægelse. Han var i besiddelse af den åbenhed, som er nødvendig for en pædagog, om det overhovedet skal blive til noget med hans arbejde. En pædagog må løbe den risiko, det kan være, at åbne for sit eget, og han må slå sig ned blandt sine elever, tale deres sprog og være åben over for deres problemer. Sådan var C. P. O.

Det er ogsaa ham, der mere end nogen andre, har formået at sætte elever i gang med selvstændigt arbejde. Hans elever skulle lytte; men de skulle ogsaa sættes i arbejde, et nyt og nødvendigt incitament i højskolens arbejdsform. Hans arbejdsbøger, som hver enkelt elev udfærdigede, var geniale, og man ser i dem, hvad han mente, »ungdommen på en fri skole burde have med

hjem, så de kunne se på det, når de ikke mere kunne gå til læreren.«

Disse ord af fru Christiansen er helt rigtige, ligesom hun helt rigtigt slår fast, at »som historiker var C. P. O. fremadrettet. Fortidsliv skulle forklare og afklare nutids strid.« Det var derfor C. P. O. evnede at gøre den døde skolebogslærdom levende. »Det pinte og bandt ham, hvis der sad en elev, som ikke kunne forstå ham.«

Mindebogen bringer en nøgtern, renfærdig bedømmelse af C. P. O. som historiker, skrevet af Roar Skovmand. Men når nu C. P. O. betød saa meget for sine elever, havde det været mere på sin plads at bringe en udtalelse fra en af disse i stedet for det af Skovmand anførte brev til Ludvig Schrøder om Askov i almindelighed.

Jørgen Bukdahl fortæller om C. P. O. og Sønderjylland, og ind imellem ser vi med lynets klarhed C. P. O.s skikkelse: »Få kunne lytte som han. — Hans selvfor-glemmende interesse for hver enkelt elev. — Han bjer-gede sin ungdoms ildhu igennem til det sidste, ingen skuffelser fra skyggedale grånede hans begejstring.«

Povl Enbergs kapitel om »Kampen for det nye Norden« påviser C. P. O.s redelige nordiske tankegang. På samme linie ligger Oluf Bertolts kapitel »C. P. O. og N. K. K.« Men hvad betyder N. K. K., hr. Bertolt? Holger Kjær fortæller om C. P. O.s kamp for den nordiske højskole i Göteborg. Et spørgsmål melder sig, om ikke de nordiske lærerkursus i Askov begyndte før 1932?

Hvad der kan være svært for nogle at begribe i disse kapitler om det nordiske, siges ganske enkelt af C. P. O.s elev montør Vagn Nielsen: »C. P. O. talte tit i sine foredrag om Norden. Han talte om tiden, der skulle komme, når krigen var endt og besættelsen forbi. Fra hele Norden skulle hjælpen udgå til det lidende Europa, og fra Göteborg skulle skibene sejle ud. — Det er en smuk tanke, at C. P. O.s sjæl for ud på sin sidste rejse fra netop denne by, hjælpens by.«

Denne omtale af mindebogen om C. P. O. kan ikke afsluttes smukkere end med Erik Rostbølls ord: »Ikke blot Danmark og Norden fyldte vore hjerter, men også oplevelsen af to mennesker (C. P. O. og hans hustru Pip), der i dybeste forstand havde det godt med hinanden. Hvad kommer det læreren og undervisningen ved, vil nogen måske sige. Det ville være dumt sagt. For på Frederiksborg udgjorde det hele eet.«

»Så stor var C. P. O.s gerning, at den fik hans hjerte til at bryde.«

Aksel Meibom.

Hvad bestemmer et menneskes livsbane?

Når det spørgsmål stilles, svares der som regel, at det er der tre ting, der gør, nemlig arv, påvirkning og miljø.

Det svar er i og for sig rigtigt nok. De tre er bare ikke enerådende.

En god arv kan være af værdi for et menneske; men vi kan undertiden se, at mennesket trods den gode arv artede sig slet, — eller at det trods den dårlige arv artede sig vel.

Påvirkning — af hvad slags den er — er naturligvis en kraft; men den kan tit virke modsat end til sigtet.

Godt miljø kan gøre et godt menneske, men ikke altid; dårligt miljø kan gøre et slet menneske; men det modsatte kendes også: dårligt miljø — godt menneske.

Vi ser altså, at der ikke kan svares fyldestgørende på spørgsmålet om, hvad der bestemmer et menneskes livsbane, eftersom livet i sig selv er gådefuldt. Vi kan ikke lægge et skema for livet, og psykologi er ikke et universalmiddel til løsning af livets gåde.

Vi har kun eet at gøre, at gå ind under menneskelivets vilkår, og skridt for skridt kan vi prøve på at vokse i livsforståelse. Her kan vi hjælpe hinanden, og her er en gammel morlils visdom meget mere værd end psykologiens tørre benrad.

Når talen er om et menneskes livsbane, da kan *ældre*

mennesker se *tilbage* over deres livsvej og ligesom gøre et resultat op af ydre og indre art. *Unge* mennesker ser *fremad*, og der synes ingen grænser for, hvad de vil og kan.

Men man kan tage fejl af vejen, og for os alle gælder det, at vi en dag kommer til en smertelig erkendelse af vore evners begrænsning. Da skal det vise sig, om vi har så megen livsforståelse, at vi ikke går til grunde, men vokser gennem vore nederlag, så det går os, som digteren Morten Nielsen siger, at »vi forvandler vor krop til det hellige, grove brød — og forvandler vort blod til en vin, der er tung og rød.«

Både ældre og unge kommer ud for mangt et *hvorfor*. Men ikke sjældent kan vi *bagefter* ane, *hvorfor* vor livsbane formede sig, som den gjorde.

De fleste mennesker må på et eller andet tidspunkt gennemleve en ørkentid. Det kan være i form af en dårlig plads eller måske 18 måneders militærtjeneste, eller man er kommet på en forkert hylde, eller man er blevet syg, eller hjertets ager kan være så aldeles udtørret, eller fristeren kan være ude efter os.

Men *bagefter* kan vi ane noget om nødvendigheden af alt dette, — det var for, at vi skulle blive bedre skikkede til vort menneskelivs opgave, at være menneske.

Under sådanne prøvelser gør vi vel i at mærke os, at der er andre kræfter, der bestemmer vor livsbane end arv, påvirkning og miljø, som jo er kræfter udefra, der virker ind på os. Vi ejer også selv kræfter, der medvirker til udformningen af vor livsbane.

Vi ser ofte, at det ikke altid er fødsel, stand og kundskaber, der gør udslaget her i livet, selv om disse ting ikke skal undervurderes; men der må mere til, f. eks. at hjertet er på rette sted, d. v. s. at godt kammeratskab, sund fornuft, frisk mod og et godt humør ofte rækker længere end boglærdom og fornem herkomst.

Og så har vi rent umiddelbart vore evner. Her trænger vi nok til at få revideret vor opfattelse af, hvad

det vil sige at være *velbegavet*. Det er jo blevet sådan, at man ved et velbegavet menneske kun forstår en bogorm. Det var, som om der ikke skulle begavelse til at være håndværker og landmand og enhver anden bestilling. Vi trænger til at lære respekt for håndens arbejde. En mand som Kristen Kold skulle være skomager ligesom faderen; men han slog pløkkerne i fingrene, og hans mor sagde da disse bemærkelsesværdige ord: »Du skal være skolelærer. Du duer ikke til andet. Det er det bedste, uduelige mennesker kan komme til.« Og Grundtvig måtte bekende: »Jeg duede ikke til noget med hænderne uden at vende blad i en bog.« I modsætning til os umuliusser tænker jeg med en vis misundelse på alle de raske, muntre folk, hvis hænder er godt skæftede, og som tjenstvilligt har det ord på læben: »Lad mig. Det kan jeg gøre!« Altså: man kan være velbegavet på mere end een måde, og vi skal lære at agte hinandens arbejde og evner.

Som medbestemmende for vor livsbane betyder det desuden meget, i hvilken retning vore ønsker går. Digteren Johannes Jørgensen har det næsten som sin livsfilosofi dette: hvad et menneske inderst inde ønsker, didhen når det.

Det er endvidere afgørende, hvordan vort syn på menneskelivet er, — at vi forstår, at der for hvert menneske er tale om både en ydre og en indre livsbane, og det er et stort spørgsmål for hver enkelt, hvor vidt disse to dækker hinanden. Der er ingen, som undgår en spænding imellem dem. Men det forfærdelige er, at den ydre livsbane så ofte tager magten fra den indre.

Sådan har det altid været. Men fristelsen er særlig stærk i vor tid, hvor vi er udadvendte, fremstormende og rodløse. Vor tids bedste tænkere har peget på denne fare. Øst-europæeren Berdjajef siger: »I den moderne tid, som er så stolt af fremskridtet, flyttes livets tyngdepunkt fra det åndelige til det materielle, fra det indre

til det ydre. Menneskets kultur fjerner sig mere og mere fra religionen.« Og Vest-europæeren Albert Schweitzer: »Hos det moderne menneske, der er så stolt af sine præstationer, er der en mærkelig og stadig tiltagende åndelig og sjælelig træthed.«

Det er skæbnesvangert at være ung i en tid, da alt synes at dreje sig om at gøre succes. Det bliver så let til et liv i »tomme ønskers rus.«

Naturligvis skal vi »se at blive til noget,« som det hedder; men hvor er det menneske, der har nok for dagen og vejen; glemmer vi ikke for karrierens og stordriftens skyld ganske enkelt at leve. Hvad siger ikke Piet Hein:

Husk at elske,
mens du tør det.
Husk at leve,
mens du gør det.

Det drejer sig for os dog ikke alene om at blive en dygtig (og stor!) bonde, snedker, jurist, læge o. s. v. Vi er dog først og fremmest mennesker. Den, der kan forbinde dygtighed med menneskelighed, betyder langt mere end den, der bare er dygtig.

Uddannelse alene gør det ikke, den rent menneskelige udvikling må med, hvis vi skal klare vor livsbane så nogenlunde. Vi har jo set hos Kjeld Abell, at Larsen vel havde sin uddannelse og sine eksamener i orden, men *leve kunne han ikke*. Livets melodi blev væk for ham. Og kærlighedens melodi blev væk for hans kæreste Edith, fordi hun ved ægteskabet bare forstod komfort og ikke vidste, at det er et spørgsmål om at holde hinanden i hånden.

Lad det være sagt igen, at det er udmærket og nødvendigt med en god uddannelse. Men der synes at være en bagtanke med vor tids uddannelsesraseri, den, at man endelig skal gøre succes. (»Gå på brevscole og bliv kontorchef«). Det med at være tryk og glad i sit arbejde er ved at være en sjældenhed. Alle har vi så

travlt med at udrette mere, at udvide og tjene mere. Vi anlægges for rovdrift, — intet under, at nerverne står på højkant. Alle skal helst være foran alle, alle skal helst være nummer eet. Vi lever i stræbernes tid, og derfor er det moderne menneske møjkedeligt.

Hvis dette nummerjageri indpodes børnene og de unge, da bliver de nervøse, og de oplæres til forfængelighed og frygt i stedet for til menneskelig glæde og tryghed. Det spørgsmål, Kristen Kold i sin tid rejste, er stedse aktuelt: hvorfor holder vi skole? Er det for, at børnene og de unge skal lære at klare sig (underforstået: i konkurrencen, hvilket vil sige at træde de andre ned) eller er det for, at de skal lære at *leve*?

Vi er alle mere eller mindre besat af trangen til at være noget betydeligt. Men vi havner i umenneskelighed, hvis vi ganske blindt godkender denne trang. Det er det, der er sket i en amerikansk levelære, der oversat til dansk hedder: »Vind venner, indflydelse og fremgang« (Dale Carnegie). Den er sikkert skrevet i en god mening, og det skal retfærdigvis siges, at den har gode tilskyndelser til at vise hensyn over for andre. Men alligevel er bogen farlig, fordi den lærer os at give efter for andres forfængelighed og for vor egen forfængelighed.

En mand som Bjørnson var langt visere end amerikaneren. Bjørnson godkendte ganske vist ungdomsdrømmen om evnernes udfoidelse og så deri noget sundt og godt; men han viste tillige, at livsindholdet må med. Tænk f. eks. på »En glad Gut«, som jo ikke var glad; men for at blive det, skulle han lære, at »den, som er ærgerrig, er sjælden glad.« Og Arne synger:

Jeg tænkte, jeg blev noget rigtig stort,
 jeg tænkte, det kom, når jeg først kom bort;
 til åndernes store stævne
 højt stunded min unge evne.

Her har vi trangen til at blive noget betydeligt. Men Arne skulle lære et bedre mål for livet:

Det største, som Gud kan give,
er ikke at kaldes berømt og stor,
men menneske ret at blive.

Den, der sådan lærte ham livets sande mål, var hans unge kvinde, sådan som enhver god kvinde i kærlighed viser manden vejen til livets sande maal:

Da så mig en jente i øjet op
og små blev de vide veje:
Nu følte jeg det som livets top
med hende al fred at eje.

Når vort spørgsmål er: »Hvad bestemmer et menneskes livsbane?« så skal det ikke benægtes, at vi har en ydre livsbane, som bestemmes af evner og uddannelse. Heldet kan desuden spille ind. Og der kan måske ligefrem blive kaldt på os til en bestemt opgave. Men denne ydre livsbane forkludres, hvis vi jager efter forfængelige mål og tomme ønsker eller »drikker misundelsens bitre bæger«.

Skal vor ydre livsbane forme sig smukt, og skal vi kunne tåle dens medgang og bære dens modgang, og skal vi finde tilfredsstillelse i den, så den bliver til velsignelse for os og for vore medmennesker, da må den være i følge med vor indre livsbane.

Derfor må vor indre livsbane være vor højeste interesse, vor dybeste trang, en higen efter at sjælens liv tilføres næring.

Fattig er det menneske, som kun tænker på sin ydre livsbane.

Derfor bliver nok det egentlige svar på spørgsmålet om, hvad der bestemmer et menneskes livsbane, dette: *Det gør vort livssyn.*

Vor livsbane afhænger af, om vort livs tyngdepunkt ligger i den materielle verden eller i åndens verden. Det er virkelig et nærgående spørgsmål til vor tids mennesker.

Åndsmennesket tager sit liv og sin dagsgerning af

Guds hånd og ejer derfor under alle forhold en egen frimodighed. For et sådant menneske gælder det: »Har hånd du lagt på Herrens plov, så se dig ej tilbage. Men sker det end, du ser dig om, for vi er alle svage, på stand dit kald dog ihukom,« d. v. s.: husk, du er menneske, og husk dit medmenneske.

Vejen kan være usigtbar, mange vanskeligheder kan møde os, og vi kan fortvivle over vor egen elendighed, ydre som indre; men vi kan også opleve, »at al mørkhed svinder og sjælevé, blot vi trygt vil sige: Guds vilje ske.«

Aksel Meibom.

Da Peter blev sat i gang.

Det, at Peter blev sat i gang, er efterhånden blevet det væsentlige for mig i beretningen om Peters fiskedræt og ikke det, at han »fangede en stor mængde fisk.«

Da vi var børn, var det nok den fantastiske fiske-dræt, der betog os, og det er der ikke noget galt i. Der er heller ikke noget galt i, at mangelprædikant i tidens løb er standset ved Vorherres ord: »Far ud på dybet!« Der er vel tiest blevet en billedtale ud af det, en revselse af os, fordi vi helst vil have været på det tørre, eller være hvor der er fladvand; vi er blevet revset for vore tvivl og vor magelighed, og det er blevet sagt os, at kun ved at fare ud på dybet og ved at løbe livets risiko, mærker vi troens bærekraft. Der kan være noget meget kønt og godt i et sådant billedsprog, selv om det undertiden fører ud i det sentimentale.

Vi ved fra andre beretninger om Jesu liv, at han vel gjorde sine undere, men at dette ikke var det egentlige for ham. Engang sagde han f. eks.: Hvad er lettest at sige: Tag din seng og gå, eller: Dine synder er dig forladte? — Det sidste var det største og det vigtigste og er det stadig. Deri ligger livet, og uden syndernes forladelse er der ingen liv for os.

Derfor er det også langt større, at Peter hørte det igangsættende Herrens ord, end at han havde en heldig fangst.

Det er Grundtvig, der har lært mig at se sådan på denne beretning igennem hans dejlige sang om Simon Peter.

Stedet, hvor Peter lyttede sådan, at han blev sat i Gang, var ved Genezareth Sø, hvor folk trængte sig sammen om Jesus. De har oplevet den sandhed, som Grundtvig synger om i en af sine skolesange:

Hvor sig spreder lys i ord,
der er altid hellig jord.

Ganske vist er skole ikke kirke, og kirke ikke skole; men kirke og skole har det tilfælles at lade det ord lyde, hvori der er lys og varme og kaldelse, og når det sker, da er vi på hellig grund.

Det er jo ikke sådan, at vi prædiker på en skole. Det sker i hvert fald kun ved særlige lejligheder. Vor tekst i skolearbejdet er almindeligvis ikke direkte evangeliet, men folkets historie og digtning, som skal oplyse og oplive os til et dansk menneskeliv. En sådan oplivelse sker ikke bare ved fortælling og foredrag, men også i andre timer og i hele vort daglige samliv. Det afgørende er ikke, hvad fag en lærer har, men det sind, der fylder ham eller hende. Et lille enkelt ord kan ofte have større virkning end en lang tale. De øjeblikke, da et ord går os til hjerte, da er vi på hellig grund. Man kan vanhellige sådanne øjeblikke, f. eks. når et fjantehoved forstyrrer, eller når en kludremikkel visker indtrykket bort. Hvor trænger vi til at lære ærbødighed for det menneskeord, der lig Guds-ordet tænder lys i sjæl og sind og skaber sang på folketunger. Når et sådant menneskeord lyder, er det en efterklang af Guds eget ord, og da er vi på hellig grund, ja, det kan ske, at vi er en del af Guds menighed.

Det var en del af Guds menighed, der var sammen ved Genezareth Sø. Vorherre talte fra en fiskerbåd, og folk lyttede. Så vidt vi kan se af beretningen, fængede ordet i flere; men vi ved med sikkerhed, at der gik ild i Peter.

Der sad en fisker så tankefuld
og hørte på Herrens tale;
så klang i øret ej sølv og guld,
ej sangen i havfrusale.

Det var en tale, Peter aldrig havde hørt mage til. Det var ikke om guld og grønne skove, fisk i garnet og al verdens herlighed, ej heller om elskovens fryd og alt andet dejligt i menneskelivet; men det var noget langt lifligere end dette. Vorherre har uden tvivl talt om ånden, som er bedre end kød og blod.

Hvor ville det have været dejligt, om vi havde vidst ord til andet, hvad Vorherre sagde til folket ved Genzareth Sø. Der står blot, at »han satte sig og lærte folket.« Der er en vidunderlig ro over dette billede. Der var ikke noget ophøjet eller velærværdigt over ham, jævn og ligetil sætter han sig ganske hverdagsligt imellem dem og taler.

Vi ved ikke noget om Jesu ord ved denne lejlighed; men vi ved, at den røde tråd i hele Jesu forkyndelse var dette: *Glem dig selv*. Det er jo det, vi har så svært ved. Peter har sikkert siddet der med sine ærgrelser og bekymringer, ingen fangst — hvad blev det hele til? Men så er det vidunderlige sket, at han kom til at glemme sig selv ved Vorherres ord.

Vorherre har set ind i Peters hjerte, og som den muntre Mand, Vorherre var, har han efter sin tale sagt: »Nå, Peter, fisk så!«

Peter skulle lære, hvad også vi trænger til at lære: »Ved sorg og selvskabt plage du intet retter ud; thi intet kan du tage, alt kan du få af Gud.« Det var dér, Vorherre ville have ham hen.

Der Simon fisker det jærtegn så,
da Jesus han faldt til fode
og sagde: Herre, du fra mig gå!
Jeg er ikke af de gode.

Nej, hvem er det! Går vi ikke hver især med vore skrammer i hjertet! Eller vi kommer ude fra hverdagsliv og verdensliv tilbage til vore hjem og pines af vor uværdighed. Men hvor er det alligevel godt at komme hjem. »Der møder bare det barne-sande, og synden

kysses ifra din pande. Til hjemmet hist står der åbne døre; thi derfra kom det, og did det føre.«

Hvor er det godt at komme hjem. Og hvor er det godt at komme til Gud, — selv om vi slåes med forfærdelse af vor egen usselhed. Men når al vor indbildskhed er borte, da kan Gud komme til med sin uendelige kærlighed.

Vorherre så til den synder mildt
og sagde: Vær kun ej bange!
Jeg vil dig lære herefter snildt
lyslevende folk at fange.

Vorherres igangsættende ord er: Frygt ikke! Vær ikke bange! Din rædsel over din elendighed skal ombyttes med fred, din byrde skal tages fra dig, så du fyldes af en smittende glæde.

Peter blev befriet fra sig selv og blev et nyt menneske. Det er det, som også vi trænger til. Vi befries og fornyes hver gang, vi lytter til det ord, hvori der er lys og varme og kaldelse, da »klares jordklimpen i solglansen mild, så glade vi føle os skabes i bryst de levendes lyst.«

Aksel Meibom.

Elevmødet.

Elevmødet bliver som sædvanligt den første søndag i juli, og vi begynder kl. 10. De, som ikke kan nå frem til den tid, kan måske komme til næste samlingstid kl. 13,30.

Man bedes selv medbringe mad. Der serveres eftermiddagskaffe og en forfriskning om aftenen.

Er overnatning nødvendig, skal lagener eller sovepose medbringes.

Elevforeningen.

Alle, som betaler for skolens årbog, er medlemmer af elevforeningen.

Husk at meddele os adresseforandringer i tide af hensyn til forsendelsen af årbogen.

ELEVFORTEGNELSE

VINTEREN 1952-53.

Andersen, Bent, Tranholm, Klovborg.
Andersen, Poul, Ibsgaard, Nr. Snede.
Andersen, Tage, Røjkær, Klovborg.
Andreasen, Aage, Tøsby, Kro, Jelling.
Ballegaard, Carl, Eriknaur, Hatting.
Bredkjær, Peder, Timring, Vildbjerg.
Christensen, Bent, Smaakær, Ravnning.
Cordsen, Jens, Karlsmark, Læk, Sydsl.
Enevoldsen, Ejvind, Vork, Egtved.
Freese, Heinz, Nyvej 54, Tønning, Sydsl.
Guttenberg, Bent, Krejbjerg, Thorlund.
Hansen, Martin H., Ødsted, Vejle.
Jakobsen, Jørgen, Kollerup, Jelling.
Jensen, Aksel, Lundum M., Stenbjerg.
Jensen, Jens M., Aale.
Jensen, Jørgen, Lehnsgaard, Hjortsvang.
Jensen, Nis-Ejnar, Københoved, Skodborg.
Jensen, Søren Lisberg, Agersbøl, Vejle.
Jørgensen, Henning, Ravnning M., Bredsten.
Jørgensen, Jørgen Buhl, Ødsted, Vejle.
Karlskov, Jens, Kollemorten.
Kirkegaard, Egon, Hjortsvang.
Knudsen, Henry, Engelsholm, Bredsten.
Kommerou, Børge, Vesterlund.
Kousgaard, Kristen, N. Donnerup, Give.
Larsen, Leif, Cecilielund, Ølholm.
Larsen, Orla, Bryrup.
Laursen, Andreas, Kollemorten.
Laursen, Laurids, Givskov, Give.
Lomholt, Jens, Vandelgaard, Vandel.
Lydiksen, Arne, Københoved, Skodborg.
Markussen, Flemming, Sandvad, Jelling.
Mathiasen, Evald, Hindskov, Thyregod.
Michelsen, Johannes, Vanggaard, Fandrup.
Mikkelsen, Jørgen, Brandbjerg, Jelling.
Mogensen, Poul, Vindelev, Jelling.

Mols, Jens, Jelling.
 Mortensen, Ejnar, Hygum, Jelling.
 Mortensen, Johannes, Ny Nørup, Bredsten.
 Mortensen, Niels, Rask Mølle.
 Nielsen, Martin, Hedeby, Farre.
 Pedersen, Ejvind, Gram, Hornsyld.
 Pedersen, Jørgen, Brejnbjerg, Tørring.
 Pedersen, Lauge, Vestergade 38, Ejstrupholm.
 Rasmussen, Kurt Nørregaard, Hatting.
 Schjøtt, Preben, Allegade 3, Give.
 Schmidt, Ejnar, Krogstrup, Skodborg.
 Skousbøl, Jens, Thyregod.
 Sommer, Svend, Honum, Rask Mølle.
 Sørensen, Jørgen, Skærupgaard, Skærup.
 Sørensen, Kristen, Oksenbjerre, Give.
 Sørensen, Ove, Trollerup, Jelling.
 Sørensen, Svend Elbæk, Jernvedlund, Gredstedbro.
 Sørensen, Svend Nørtoft, Rønnealle, Ejstrupholm.
 Sørensen, Søren, Kærbølling, Bredsten.
 Therkelsen, Ejgil, Hesselballe, Uldum.
 Thisgaard, Holger, Kokborg, Thyregod.
 Thomsen, Carlo, Holtum, Grejsdal.
 Thomsen, Ejgil, Østbirk M., Østbirk.
 Uhrskov, Ejgild, Thorlund.
 Vestergaard, Erik, Højvang, Jels.
 Vestergaard, Jørgen, Gøttrup Vestergaard, Farsø.
 Vestergaard, Jørgen Tværmose, Sunds.
 Vestergaard, Jørn Bagge, Sønderdal, Klovborg.
 Vestergaard, Jørn Kragtig, Københoved, Skodborg.
 Vesterlund, Jens, Matstrup L., Nr. Snede.
 Østergaard, Bent, Østbirk.
 Østergaard, Knud, Tinnest Brugsf., Vonge.

SOMMEREN 1953.

Andersen, Bodil, Østerhoved, Give.
 Andersen, Lis Fredslund, Villa Fagernæs, Grejsdal.
 Barslund, Ruth, Kongsgaard, Hjerm.
 Bergholdt, Grethe, Haaarslev, Gamby st.
 Berntsen, Emmy, Kollemorten.
 Blaabjerg, Kirsten, Sdr. Vinge, Ulstrup.
 Broch, Edith, Bottrup, Løsning.
 Christensen, Aase, Dannaly, Idom, Holstebro.
 Christensen, Anne Marie, Sarup, Mommarmark.
 Christensen, Elna, Jelling M., Jelling.

Christensen, Jytte, Givskud, Jelling.
 Christensen, Ruth, Bøgehøj, Daugaard.
 Elvstrøm, Tove, Gammelby, Jelling.
 Frederiksen, Grete, Hvirring, Flemming.
 Graugaard, Birthe, Sorring, Toustrup.
 Hansen, Ingrid, Ringivegaard, Farre.
 Hansen, Kaja, Stensballegaard, Haldrup.
 Hansen, Lilly, Skolding, Jelling.
 Hansen, Oda, Toftholmgaard, Kollemorten.
 Harder, Elise, Kampsiedlung 94, Husum, Sydsl.
 Hovgaard, Anne Vejen, Frølund, Hammerum.
 Høgh, Signe Dolmer, Horslund, Ribe.
 Høj, Anna Marie, Graahede, Tarm.
 Iversen, Anne Marie, Bøgild, Ikast.
 Jakobsen, Grethe, Svindbæk, Thyregod.
 Jensen, Birthe, Damstrædet 6, Ringkøbing.
 Jensen, Edith, Voulund, FASTERHOLT.
 Jensen, Eline Thorhauge, Gødsvang, Tistrup.
 Jensen, Else, Stubdrup, Viuf.
 Jensen, Grethe, Vestervang, Idom, Holstebro.
 Jensen, Inga Tambo, Agersbøl, Vejle.
 Jensen, Inger Lise, Ring Mosegaard, Brædstrup.
 Jensen, Ingrid, Tøsby, Gadbjerg.
 Jensen, Jytte Kjær, Banegaardsplads, Brande.
 Jensen, Kirstine Kruse, Bredgade 65, Nr. Nebel.
 Jensen, Magrethe Bay, St. Nørlund, Ejstrupholm.
 Jensen, Kamma, Jernved, Gredstedbro.
 Johnsen, Grethe, Haarslev, Gamby.
 Juul, Karen, Kalhave, Uldum.
 Kappel, Jutta, Nr. Felding.
 Knudsen, Annalise, Aastruplund, Brædstrup.
 Kristensen, Margit, Sandvad, Jelling.
 Larsen, Marie, Aalling, Mølby st.
 Maubjerg, Johanne, Smedegade 13 a, Ringkøbing.
 Mathiasen, Erna, Skolegade 29, Thyregod.
 Mathiasen, Ingrid, Hindskov, Thyregod.
 Mathisen, Dora, Nordhusumvej 40, Husum, Sydsl.
 Nielsen, Agnete, Bryrup.
 Nielsen, Anna-Lise, Ørum, Daugaard.
 Nielsen, Birgit Henneberg, Hørup Cementst., Jelling.
 Nielsen, Bodil Dam, Katrinedal Mejeri, Bryrup.
 Nielsen, Ella, Ammitsbøl, Ødsted.
 Nielsen, Jytte, Præstehaven 27, Hasle, Aarhus.
 Nielsen, Jytte, Bregneskovgaard, Revninge.

Nordvig, Gudrun, Hornborg, Flemming.
 Nymann-Jørgensen, Inge, Sonnerupgård, Hvalsø.
 Nørtoft, Tove, Brandbjerg, Jelling.
 Pallesen, Karen, Galtho, Tistrup.
 Paulsen, Esther, Fjelby, Skovby, Als.
 Pedersen, Anne Lakkenborg, Hoven, Tarm.
 Pedersen, Herdis, Stenderup st.
 Pedersen, Ida, Skarrild, Kibæk.
 Pedersen, Nanna Fejerskov, Ildved, Tørring.
 Petersen, Alice, Østergade 50, Ringkøbing.
 Petersen, Jytte, Østergade 17, Brædstrup.
 Rasmussen, Tove, Neder Randlev.
 Schøler, Anna, Jernvedlund, Gredstedbro.
 Sommer, Anna, Føvling, Brædstrup.
 Steenbjerg, Astrid, Oens, Horsens.
 Syngre, Annelise, Ragnagade 10, st., København Ø.
 Sværke, Inger, Hygum, Klinkby.
 Sørensen, Birthe, Balling.
 Thomsen, Hanne, Vindelev, Jelling.
 Uhd, Tove Haahr, Egelund, Tistrup.
 Voldby, Ragna, Nr. Snede.
 Vork, Lina, Bredgade 7, Ikast.
 Østergaard, Inge, Aadum, Tarm.
 Aagesen, Inger, Kollerupgaard, Jelling.

Nybegyndere.

INDHOLD:

	Side
Jens Jensen, Rørbæk	5
Mindestenen	7
Fra dagbogen	13
Tiden på Vesterlund Ungdomsskole	27
Ved min reol	32
Om natter tid – i mørk og mulm	38
Lysebu	46
Rejsen til Lysebu	54
Bogen om C. P. O. (Christiansen)	58
Hvad bestemmer et menneskes livsbane?	63
Da Peter blev sat i gang	70
Elevmødet	74
Elevfortegnelse	75